

Σχολή Θετικών Επιστημών

Διαχείριση και Τεχνολογία Ποιότητας

Διπλωματική Εργασία

«Διερεύνηση των κανόνων περιβαλλοντικής πολιτικής και υγιεινής – ασφάλειας στο τομέα της εργασίας σε φορείς της δημόσιας διοίκησης καθώς και της κατανόησης και της εφαρμογής τους από τους εργαζόμενους»

Συγγραφέας: Απόστολος Γαλιώτος

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Βασίλειος Κούτρας
Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Πρόδρομος Σκενδερίδης

Πάτρα, Μάιος 2025

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή/της φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο/η συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του/της συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του/της συγγραφέα/δημιουργού. Ο/Η συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία είχε ως σκοπό της να διερευνήσει την επίδραση των κύριων νόμων και κανονισμών περιβαλλοντικής πολιτικής και υγιεινής και ασφάλειας στους δημόσιους οργανισμούς, καθώς και το ρόλο τους στη διαμόρφωση στρατηγικών και δράσεων για την περιβαλλοντική προστασία και την εφαρμογή συστημάτων για την υγιεινή και ασφάλεια στο χώρο εργασίας. Πραγματοποιείται, αρχικά, εισαγωγή στους όρους της περιβαλλοντικής πολιτικής, της υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία και απαντάται το ερώτημα της αναγκαιότητάς τους. Επίσης, γίνεται μια ιστορική αναδρομή και αναφορά στην Ελληνική και Ευρωπαϊκή Νομοθεσία με καταγραφή όσο το δυνατόν πληρέστερα Ελληνικών Νόμων, Οδηγιών και Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου. Καταγράφονται, επίσης, τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου. Υπάρχει αναφορά στην επίτευξη της υγείας και ασφάλειας στην εργασία καθώς και ποιες είναι οι προϋποθέσεις.

Πραγματοποιήθηκε έρευνα σε 150 δημοσίους υπαλλήλους, με αυτοσυμπληρούμενο ερωτηματολόγιο, το οποίο περιείχε ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου, προκειμένου να διερευνηθούν οι επιδράσεις των νόμων και κανονισμών περιβαλλοντικής πολιτικής και υγιεινής και ασφάλειας σε δημόσιους οργανισμούς καθώς και τον ρόλο που αυτοί διαδραματίζουν στη διαμόρφωση στρατηγικών και δράσεων για την περιβαλλοντική προστασία και την εφαρμογή συστημάτων για την υγιεινή και ασφάλεια στο χώρο εργασίας. Έγινε ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των απαντήσεων.

Η ανάλυση ανέδειξε ότι οι δημόσιοι οργανισμοί, στους οποίους εργάζονται οι ερωτώμενοι, προσπαθούν να ανταποκριθούν στην περιβαλλοντική νομοθεσία, αλλά οι πολιτικές αποφάσεις δεν υιοθετούν επαρκώς την περιβαλλοντική νομοθεσία. Οι κυριότερες προκλήσεις είναι η γραφειοκρατία, η έλλειψη συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και η έλλειψη μακροχρόνιου σχεδιασμού. Η εκπαίδευση τόσο των υπαλλήλων όσο και της ευρύτερης κοινότητας θα πρέπει να αντιμετωπιστεί πολύπλευρα.

Αναφορικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας και εδώ εντοπίζεται ότι οι δημόσιοι οργανισμοί προσπαθούν να εφαρμόσουν τη νομοθεσία αλλά η εμπλοκή της διοίκησης δεν είναι ιδιαίτερα ενεργή ενώ η συμμετοχή των υπαλλήλων δεν είναι ικανοποιητική. Και εδώ η

εκπαίδευση των υπαλλήλων προβάλλεται ως μία πολύ σημαντική παράμετρος για τη βελτίωση των συστημάτων υγιεινής και ασφάλειας.

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the effects of the main environmental policy and occupational health and safety laws and regulations on public organizations, as well as their role in shaping strategies and actions for environmental protection and the implementation of workplace health and safety systems. Initially, an introduction to the terms of environmental policy, health and safety at work is made and the question of their necessity is answered. Also, a historical review and reference to Greek and European Legislation is made with a recording as complete as possible of Greek Laws, Directives and Regulations of the European Union and the Council. Environmental management systems and environmental management and control systems are also recorded. There is reference to the achievement of occupational health and safety as well as what the requirements are.

A survey was conducted with 150 public employees using a self-administered questionnaire that included both open-ended and closed-ended questions, in order to investigate the effects of environmental policy and health and safety laws and regulations on public organizations as well as the role they play in the formulation of strategies and actions for environmental protection and the implementation of systems for health and safety in the workplace. Quantitative and qualitative analysis of the responses was performed.

The analysis revealed that the public organizations in which the respondents work are trying to comply with environmental legislation, but political decisions do not adequately adopt environmental legislation. The main challenges are bureaucracy, lack of cooperation and coordination between the involved agencies and lack of long-term planning. Training of both employees and the wider community should be addressed in a multifaceted manner.

Regarding health and safety issues, it is also found that public organizations are trying to implement the legislation, but the involvement of the administration is not particularly active, while the participation of employees is not satisfactory. Here, too, employee training is presented as a very important parameter for improving health and safety systems.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου προς τον Δρ. Βασίλειο Κούτρα, Αναπληρωτή Καθηγητή Τμήματος Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αιγαίου και Καθηγητή του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, για την πολύτιμη βοήθεια του στην ολοκλήρωση της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας μέσω των υποδείξεων και των συμβουλών του καθ' όλη την διάρκεια της συγγραφής της.

Ευχαριστίες ανήκουν ακόμα στον Δρ. Πρόδρομο Σκενδερίδη, Καθηγητή του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, για τις χρήσιμες παρατηρήσεις του.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους συμμετείχαν και διέθεσαν το χρόνο τους για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου της έρευνας χωρίς την συμβολή των οποίων η αποπεράτωση της συγκεκριμένης εργασίας δεν θα ήταν πρακτικά δυνατή.

«Η εργασία αφιερώνεται στην σύζυγό μου για την στήριξη και την κατανόηση που επέδειξε καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου»

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT.....	5
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	10
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	15
1.1 Τα περιβαλλοντικά ζητήματα.....	15
1.2 Κλιματική αλλαγή.....	16
1.3 Ρύπανση ατμόσφαιρας – εδαφών – υδάτινων πόρων	16
1.4 Αποδάσωση – αποψίλωση δασών	17
1.5 Έλλειψη νερού.....	17
1.6 Απώλεια της βιοποικιλότητας.....	18
1.7 Διάβρωση και υποβάθμιση εδαφών	18
1.8 Απόβλητα	18
1.9 Ηχορρύπανση.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	21
2.1 Η αρχή της ανθρώπινης ανησυχίας για τα περιβαλλοντικά ζητήματα	21
2.2 Διεθνής θεσμοί και περιβαλλοντικά ζητήματα	22
2.3 Διεθνής Νομοθεσία.....	24
2.3.1 Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για τις Ουσίες που Εξαντλούν τη Στοιβάδα του Όζοντος.....	24
2.3.2 Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC).....	24
2.3.3 Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα (CBD)	25
2.3.4 Σύμβαση της Βασιλείας για τον Έλεγχο της Διασυνοριακής Διακίνησης Επικίνδυνων Αποβλήτων και της Διάθεσής τους	25
2.3.5 Σύμβαση της Στοκχόλμης για τους Επίμονους Οργανικούς Ρύπους (POPs)	25
2.3.6 Το Πρωτόκολλο του Κιότο	26
2.3.7 Η Συμφωνία του Παρισιού.....	26
2.4 Ευρωπαϊκή Νομοθεσία	27
2.4.1 Συνθήκες	28
2.4.2 Δευτερογενή νομοθεσία της ΕΕ.....	30
2.4.3 Βασικές Αρχές της Ευρωπαϊκής Πολιτικής.....	31
Η αρχή «Ο ρυπαίνων πληρώνει»	31
Η αρχή της «Περιβαλλοντικής ευθύνης»	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	33
3.1 Ιστορική αναδρομή Υγιεινής & Ασφάλειας	33

3.2 Εκπαίδευση για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία	34
3.3 Διοίκηση και Εφαρμογή Πρακτικών ΑΥΕ	35
3.4 Συμμετοχή των Εργαζομένων στις Δραστηριότητες ΑΥΕ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΣΚΟΠΟΣ & ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	39
4.1 Σκοπός.....	39
4.2 Ερευνητικά Ερωτήματα	39
4.3 Μεθοδολογία έρευνας	40
4.4 Δείγμα και Μεθοδολογία Έρευνας.....	41
4.5 Ερευνητικό εργαλείο	41
4.6 Διαδικασία	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	44
5.1 Δημογραφικά στοιχεία	44
5.2 Ποσοτική ανάλυση ερωτήσεων.....	47
5.3 Ανάλυση ποιοτικών ερωτήσεων	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	64
6.1 Περιορισμοί της έρευνας	68
6.2 Χρησιμοποίηση αποτελεσμάτων - Προτάσεις για την διεξαγωγή μελλοντικών ερευνών...	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	78

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Φύλο	44
Πίνακας 2: Ηλικία.....	45
Πίνακας 3: Εκπαίδευση	46
Πίνακας 4: Φορέας εργασίας	46
Πίνακας 5: Η επίδραση των νόμων και κανονισμών στην περιβαλλοντική πολιτική των δημοσίων οργανισμών.	49
Πίνακας 6: Προκλήσεις στην εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και τρόποι αντιμετώπισης.....	52
Πίνακας 7: Κύρια εμπόδια εφαρμογής περιβαλλοντικών νόμων	53
Πίνακας 8: Αποτελεσματικότητα πρακτικών υγιεινής & ασφάλειας	55
Πίνακας 9: Συμμετοχή των υπαλλήλων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας	58

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1: Φύλο.....	44
Διάγραμμα 2: Ηλικία	45
Διάγραμμα 3: Εκπαίδευση	46
Διάγραμμα 4: Φορέας εργασίας.....	47
Διάγραμμα 5: Η επίδραση των νόμων και κανονισμών στην περιβαλλοντική πολιτική των δημοσίων οργανισμών.	50
Διάγραμμα 6: Προκλήσεις στην εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και τρόποι αντιμετώπισης.....	53
Διάγραμμα 7: Κύρια εμπόδια εφαρμογής περιβαλλοντικών νόμων.....	54
Διάγραμμα 8: Αποτελεσματικότητα πρακτικών υγιεινής & ασφάλειας.....	57
Διάγραμμα 9: Συμμετοχή των υπαλλήλων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας.....	59

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κλιματική αλλαγή είναι μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας. Οι δυνητικές συνέπειές της περιλαμβάνουν ακραία καιρικά φαινόμενα, άνοδο της στάθμης της θάλασσας και μείωση των πάγων στον Αρκτικό Ωκεανό (IPCC, 2015).

Πολλές βιομηχανικές χώρες έχουν διαμορφώσει περιβαλλοντικές πολιτικές για τον περιορισμό της επίδρασης των ανθρωπογενών αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον. Επειδή η κλιματική αλλαγή είναι μια παγκόσμια πρόκληση, οι χώρες έχουν συντονίσει αυτές τις πολιτικές διεθνώς σε συμφωνίες όπως το Πρωτόκολλο του Κιότο και τη Συμφωνία του Παρισιού. Ο κύριος στόχος αυτών των διακυβερνητικών συμφωνιών είναι να διατηρηθεί η αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας κάτω από τους 2°C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, και κατά προτίμηση να περιοριστεί η αύξηση της θερμοκρασίας στους 1,5°C (De Vries, 2020).

Το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικής πολιτικής έχει στρέψει την προσοχή στις ανώτερες διαδικασίες χάραξης πολιτικής σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Ιδιαίτερη προσοχή έχει δοθεί συχνά στα ζητήματα διοικητικού συντονισμού που προκύπτουν όταν οι κυβερνήσεις και οι υπηρεσίες τους ασχολούνται με εξειδικευμένα θέματα της περιβαλλοντικής πολιτικής κατά την προετοιμασία νέας πολιτικής. Υπάρχουν ακόμη πολλά να ειπωθούν για τις θεσμικές ρυθμίσεις που επιτρέπουν ή εμποδίζουν την περιβαλλοντική πολιτική στα ανώτερα δημόσια συστήματα πολιτικής και νέες γνώσεις αναδύονται. Πολύ λιγότερη προσοχή έχει δοθεί στην περιβαλλοντική πολιτική κατά την υλοποίηση πολιτικών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο (Nilsson et al., 2009).

Η Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία στο χώρο εργασίας επηρεάζει τις ιδιωτικές και κοινωνικές ζωές των ατόμων. Ο στόχος της διαχείρισης της υγείας και της ασφάλειας είναι η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και της υγείας των ανθρώπων στον χώρο εργασίας. Η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης της ασφάλειας και υγείας στην εργασία εξαρτάται από διοικητικούς, πολιτισμικούς και κανονιστικούς παράγοντες (EU-OHSA, 2010). Όλοι οι οργανισμοί και οι εταιρείες έχουν ηθική υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι οι εργαζόμενοι και όλοι όσοι συνεργάζονται μαζί τους ή αποτελούν πελάτες τους που επηρεάζονται από τις ενέργειες της εταιρείας ή του οργανισμού παραμένουν ασφαλείς ανά πάσα στιγμή (Miller και Haslam, 2009). Η διαχείριση της υγιεινής και ασφάλειας μπορεί να μειώσει τα κόστη που

σχετίζονται με τραυματισμούς και ασθένειες μεταξύ των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των ιατρικών δαπανών, των αδειών ασθενείας και των επιδομάτων αναπηρίας (Tappura et al., 2015). Η διαχείριση της υγιεινής και ασφάλειας μπορεί επίσης να αυξήσει (ή να μειώσει) τη φήμη μιας εταιρείας και την εικόνα της μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών (EU-OHSA, 2010).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τις επιδράσεις των κύριων νόμων και κανονισμών περιβαλλοντικής πολιτικής και υγιεινής και ασφάλειας στους δημόσιους οργανισμούς, καθώς και το ρόλο τους στη διαμόρφωση στρατηγικών και δράσεων για την περιβαλλοντική προστασία και την εφαρμογή συστημάτων για την υγιεινή και ασφάλεια στο χώρο εργασίας. Ειδικότερα οι στόχοι της εργασίας είναι:

- Να διερευνήσει μέσω των απαντήσεων την επίδραση των νόμων και κανονισμών περιβαλλοντικής πολιτικής στους δημόσιους οργανισμούς / επιχειρήσεις που εργάζονται οι ερωτώμενοι.
- Να διερευνήσει το ρόλο που διαδραματίζουν οι νόμοι και κανονισμοί περιβαλλοντικής πολιτικής στη διαμόρφωση στρατηγικής και δράσεων στην περιβαλλοντική προστασία
- Να εντοπίσει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι δημόσιοι οργανισμοί / επιχειρήσεις στην εφαρμογή των κυριότερων περιβαλλοντικών νόμων και κανονισμών.
- Να αναλύσει το ρόλο της δέσμευσης της διοίκησης στην υλοποίηση και αποτελεσματικότητα των πρακτικών υγιεινής και ασφάλειας στους δημόσιους οργανισμούς / επιχειρήσεις
- Να διερευνήσει αν η συμμετοχή των εργαζομένων επηρεάζει την αποδοτικότητα των συστημάτων διαχείρισης υγιεινής και ασφάλειας στους δημόσιους οργανισμούς / επιχειρήσεις.

Η δομή της παρούσας εργασίας έχει ως εξής: Το δεύτερο Κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην περιβαλλοντική πολιτική όπου παρουσιάζονται τα κυριότερα περιβαλλοντικά ζητήματα και αρχή της ανθρώπινης ανησυχίας για το περιβάλλον. Επιπρόσθετα, θα γίνει αναφορά στους διεθνείς θεσμούς και τη διεθνή και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Στο τρίτο Κεφάλαιο αναπτύσσεται η υγιεινή και ασφάλεια στο χώρο εργασίας. Αρχικά, γίνεται μία ιστορική αναδρομή και στη συνέχεια αναπτύσσεται γιατί είναι σημαντική η εκπαίδευση για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία, για την εφαρμογή πρακτικών ασφάλειας και υγείας και τη σημασία των πρακτικών της διοίκησης, αλλά και τη σημασία της συμμετοχής των εργαζομένων σε σχετικές

δραστηριότητες ασφάλειας και υγείας. Στη συνέχεια αναφέρεται ο σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας καθώς και η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την πραγματοποίηση της διαδικτυακής έρευνας. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο 6 Κεφάλαιο μαζί με μία συζήτηση αναφορικά με τα συμπεράσματα της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1.1 Τα περιβαλλοντικά ζητήματα

Η ανθρώπινη παρέμβαση προκαλεί μια σειρά από ανησυχίες για το περιβάλλον. Τα περιβαλλοντικά ζητήματα συνδέονται με τις καθημερινές συμπεριφορές και επιλογές των σύγχρονων ανθρώπων. Τα περιβαλλοντικά ζητήματα αντιπροσωπεύουν το πολιτισμικό μας σύστημα, τις αξίες, το πώς βλέπουμε τον εαυτό μας στην ευρύτερη οικολογία του πλανήτη και τον τρόπο ζωής που έχουμε επιλέξει (Negev et al., 2010). Η προσπάθεια αντιμετώπισης των ανθρώπινων αναγκών είχε ως αποτέλεσμα την παράλογη βιομηχανική και τεχνολογική πρόοδο και παραγωγή, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι περιβαλλοντικές συνέπειες. Ο ανθρώπινος πολιτισμός πάντα εξελίσσεται και οι άνθρωποι σταδιακά ανεξαρτητοποιούνται από τις υπόλοιπες βιολογικές ομάδες, τις οποίες αντικατέστησε με δικές του κατασκευές που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις φιλοδοξίες τους, με αποτέλεσμα το ανθρωπογενές περιβάλλον (Negev et al., 2010).

Περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως η ατμοσφαιρική ρύπανση, έχουν αντίκτυπο στην υγεία των πολιτών στις βιομηχανικές πόλεις. Σύμφωνα με τους Dunlap & Jorgenson (2012), ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα είναι ένα επιζήμιο και μερικές φορές μη αναστρέψιμο αποτέλεσμα, όπως η υποβάθμιση ενός δάσους που προκαλείται από ανθρώπινη δράση, που απειλεί ακόμη και τη ζωή του καθώς τα φυσικά υλικά γίνονται ακατάλληλα για ανθρώπινη χρήση.

Η υπερκατανάλωση βασικών προϊόντων, η αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων και η αύξηση του πληθυσμού έχουν οδηγήσει σε περιβαλλοντική υποβάθμιση και ανισορροπία μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών. Τα κράτη και οι υπηρεσίες συνεργάζονται για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και την καταπολέμηση της ανισότητας παγκοσμίως. Επί του παρόντος, ένα παγκόσμιο κίνημα συνηγορεί υπέρ της δίκαιης κατανομής των περιβαλλοντικών ευθυνών και της κλιματικής δικαιοσύνης (Tokar, 2013)

Τα κυριότερα προβλήματα του περιβάλλοντος σήμερα αφορούν:

1.2 Κλιματική αλλαγή

Η κλιματική αλλαγή τις τελευταίες δεκαετίες αποτελεί σημαντική απειλή τόσο για την ανθρώπινη ζωή όσο και για τον ίδιο τον πλανήτη. Η άνοδος της θερμοκρασίας ως αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας απειλεί τα είδη με τον κίνδυνο της εξαφάνισης. Παράλληλα, καθώς τα είδη προσαρμόζονται στην κλιματική αλλαγή, οι αλληλεξαρτώμενοι βιολογικοί κύκλοι διαταράσσονται, οδηγώντας σε μείωση του πληθυσμού. Είδη που είναι ευάλωτα από την άνοδο της θερμοκρασίας μεταναστεύουν σε μεγαλύτερα γεωγραφικά πλάτη, αλλά μόνο εντός περιορισμών που επιβάλλονται από τον άνθρωπο (Θεοδωράκης, 2013).

Αλλαγές που παρατηρούνται στο περιβάλλον όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, το λιώσιμο των παγετώνων, η αυξημένη διάβρωση των ακτών και του εδάφους και οι εντατικοποιημένες φυσικές καταστροφές, θα επηρεάσουν τον εφοδιασμό τροφίμων, την υγεία, τη βιομηχανία, τις μεταφορές και την οικολογική ακεραιότητα (Φλογαΐτη, 2011 σελ. 32-33).

1.3 Ρύπανση ατμόσφαιρας – εδαφών – υδάτινων πόρων

Η ρύπανση έχει πολλές αιτίες. Η ρύπανση μπορεί να συμβεί στην ατμόσφαιρα μέσω εκπομπών αερίων και καταστροφής του όζοντος, καθώς και στη θάλασσα μέσω της απόρριψης ρύπων στους υδροφόρους ορίζοντες. Η θαλάσσια μόλυνση προκαλείται από απορρίψεις πλοίων όπως λύματα, πετρέλαιο και μηχανικά λάδια (Zoogman et al., 2017). Η θαλάσσια μόλυνση μπορεί να προκληθεί από ατυχήματα και εμπορική εξόρυξη ορυκτών και πετρελαίου (Zoogman et al., 2017). Τα εδάφη μολύνονται από χημικά, φαρμακευτικά προϊόντα, εντομοκτόνα, φυτοφάρμακα, βιομηχανικά απόβλητα και όξινη βροχή. Η όξινη βροχή αναφέρεται σε ασυνήθιστα όξινη βροχόπτωση από τον ουρανό, συμπεριλαμβανομένης της βροχής, του χιονιού και της υγρασίας. Οι χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία συμβάλλουν στο σχηματισμό αυτής της ουσίας. Αυτό οφείλεται στην πολυπλοκότητα και το κόστος των προϊόντων, τα οποία συχνά απορρίπτονται στο περιβάλλον με ελάχιστη επεξεργασία και υψηλά επίπεδα χημικών ουσιών. Το όξινο νερό της βροχής μπορεί να βλάψει τα φυτά και τα ζώα όταν απορροφάται και ταξιδεύει μέσα από το έδαφος (Sherman et al., 2019).

Η όξινη βροχή διαλύει τα μάρμαρα στα μνημεία. Η όξινη βροχή περιέχει θειικό οξύ, το οποίο αντιδρά με το ασβέστιο και σχηματίζει γύψο. Αυτός ο γύψος στη συνέχεια διογκώνεται και σκάει, προκαλώντας διάβρωση ή αποσύνθεση υλικού. Οι συγκεντρωμένοι ρύποι αλλάζουν τη

σύνθεση του εδάφους, βλάπτοντας τα είδη και διαταράσσουν τα οικοσυστήματα. Η μόλυνση του εδάφους επηρεάζει άμεσα τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα. Η ρύπανση μεταβάλλει τη φυσική κατάσταση του περιβάλλοντος, επηρεάζοντας την πανίδα και τη χλωρίδα, την ποιότητα του αέρα και την ανθρώπινη υγεία (Ouyang et al., 2017).

1.4 Αποδάσωση – αποψίλωση δασών

Η αποψίλωση των δασών συμβαίνει ως αποτέλεσμα της ανθρώπινης ανάγκης για περισσότερη καλλιεργήσιμη γη. Οι ανθρωπογενείς πράξεις απειλούν τη βιοποικιλότητα και εκπέμπουν αέρια θερμοκηπίου. Για να εκτιμηθεί η σημασία των δασών, είναι σημαντικό να μελετηθεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου τους. Η επιφάνεια της γης απορροφά την ηλιακή ακτινοβολία, η οποία στη συνέχεια απελευθερώνεται κυρίως στην ατμόσφαιρα (Li et al., 2018).

Το διοξείδιο του άνθρακα και οι υδρατμοί στην ατμόσφαιρα απορροφούν κάποια ακτινοβολία, εμποδίζοντάς τη να διαφύγει στο διάστημα. Το φαινόμενο του θερμοκηπίου είναι ένα φυσικό φαινόμενο που επηρεάζει θετικά το κλίμα της γης. Οι ανθρωπογενείς εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου μεγαλοποιούν το φαινόμενο και συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή. Τα δάση μπορούν να αποθηκεύσουν και να απορροφήσουν σημαντικές ποσότητες άνθρακα. Η αποψίλωση των δασών προκαλεί αυξημένες εκπομπές CO₂ στην ατμόσφαιρα, συμβάλλοντας στην υπερθέρμανση του πλανήτη (Kweku et al., 2018).

1.5 Έλλειψη νερού

Το νερό είναι το βασικό συστατικό των ανθρώπων, των ζώων και των φυτών. Πολλές περιοχές παρουσιάζουν λειψυδρία λόγω ανεπαρκούς αναπλήρωσης των υπόγειων υδροφορέων. Το νερό της βροχής συλλέγεται από συγκεκριμένες κατασκευές, και οι ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι και οι αποχετεύσεις, αφήνουν ανεπαρκή χρόνο για απορρόφηση και διείσδυση στο έδαφος. Πολλές πόλεις έχουν ακατάλληλο νερό για πόση και πλύσιμο (Kummu et al., 2018).

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί απειλή για τις στέρνες, οι οποίες αποθηκεύουν σημαντικές ποσότητες νερού για παρατεταμένες χρονικές περιόδους. Το νερό συγκρατεί επιβλαβή μέταλλα από το περιβάλλον, όπως ο υδράργυρος και ο μόλυβδος, καθώς και χημικές ουσίες και φυτοφάρμακα που μπορούν να βλάψουν τους ζωντανούς οργανισμούς. (Kummu et al., 2018).

1.6 Απώλεια της βιοποικιλότητας

Η απώλεια της βιοποικιλότητας είναι ένα μείζον ζήτημα της εποχής μας. Η αρχή της βιοποικιλότητας αναγνωρίζει την εγγενή αξία της πανίδας και της χλωρίδας του πλανήτη και παρέχει νομική προστασία σε διάφορα είδη και οικοσυστήματα. Η Διεθνής Διάσκεψη του 1992 για το Περιβάλλον και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο Ρίο είχε ως αποτέλεσμα την υπογραφή της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα, η οποία επέκτεινε τη χρήση της λέξης. Η φράση «βιοποικιλότητα» περιλαμβάνει πολλαπλά επίπεδα οργάνωσης του οικοσυστήματος, παρά έναν ενιαίο, συγκεκριμένο ορισμό (Rawat & Agarwal, 2015). Προσδιορίζει, σύμφωνα με τους Rawat & Agarwal (2015) τρία επίπεδα βιοποικιλότητας. Το πρώτο αφορά στη γενετική (διαφορετικότητα γονιδίων). Το δεύτερο αφορά στα είδη και ειδικότερα στην ποσότητα φυτών ή ζώων που βρίσκονται σε συγκεκριμένο βιότοπο ή περιοχή. Και τέλος, το τρίτο αφορά στα οικοσυστήματα.

1.7 Διάβρωση και υποβάθμιση εδαφών

Η ερημοποίηση και η διάβρωση του εδάφους είναι σημαντικά ζητήματα που προκαλούνται από την ανθρώπινη δραστηριότητα, την αποψίλωση των δασών και την κλιματική αλλαγή. Ερημοποίηση είναι η υποβάθμιση της γης σε ξηρές, χαμηλής υγρασίας συνθήκες, όπως άνυδρες ή ημίξηρες περιοχές. Η ερημοποίηση μπορεί να βλάψει τους ανθρώπους και τα οικοσυστήματα μειώνοντας τη γονιμότητα του εδάφους και εμποδίζοντας την ανάπτυξη της βλάστησης. Τα φαινόμενα προκαλούν ανησυχία σε όλες τις καιρικές συνθήκες. Η υποβάθμιση του εδάφους οδηγεί σε απώλειες στη βιολογική και οικονομική παραγωγικότητα, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας, των βοσκοτόπων και των δασών. Ως αποτέλεσμα, το έδαφος καθίσταται ακατάλληλο για ανθρώπινη δραστηριότητα και εγκαταλείπεται (Kummu et al., 2018).

1.8 Απόβλητα

Τόνοι σκουπιδιών παράγονται καθημερινά σε όλο τον κόσμο. Η βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος αποτέλεσε το επίκεντρο διεθνών συναντήσεων, συμπεριλαμβανομένης της συνάντησης του Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992. Το Συνέδριο επικεντρώθηκε στη διαχείριση χημικών, επικίνδυνων υλικών και ραδιενεργών αποβλήτων, εκτός από τη βιώσιμη ανάπτυξη (Sánchez & Croal, 2012). Τα απόβλητα ταξινομούνται ως στερεά, υγρά ή αέρια καθώς και σε

οικιακά όσο και σε βιομηχανικά σκουπίδια. Τα οικιακά σκουπίδια περιλαμβάνουν υπολείμματα τροφίμων, χαρτί, πλαστικά, στάχτη, οικοδομικά υλικά, στερεά απόβλητα από διάφορες εγκαταστάσεις και αγροτικά απόβλητα. Τα επικίνδυνα απόβλητα αποτελούν απειλές για τους ανθρώπους, τα φυτά και τα ζώα, τόσο τώρα όσο και στο μέλλον. Σε αυτά περιλαμβάνονται οργανικά προϊόντα που προέρχονται από νοσοκομεία και εργαστήρια (Skenderovic et al, 2015).

Το 2018, η ΕΕ ενημέρωσε την οδηγία 2008/89/ΕΚ για τα απόβλητα (Οδηγία 2018/851). Η διαχείριση των απορριμμάτων θα πρέπει να μετατραπεί σε βιώσιμα υλικά αποσκοπώντας στη μείωση των απορριμμάτων με την ελαχιστοποίηση των εισαγωγών και των πρώτων υλών. Η επίτευξη των στόχων έχει μακροπρόθεσμο προσανατολισμό και η ΕΕ στα κράτη μέλη για την υλοποίησή τους.

1.9 Ηχορύπανση

Η ηχορύπανση είναι ένα κοινό περιβαλλοντικό ζήτημα στις μητροπολιτικές περιοχές με τις επιχειρήσεις. Η ηχορύπανση βλάπτει ανθρώπους, φυτά και ζώα λόγω της συσσώρευσης των υπαρχόντων θορύβων. Οι θόρυβοι, συνήθως, προέρχονται από τα μέσα μαζικής μεταφοράς (οχήματα και δίκτροχα), τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία. Η ηχορύπανση μπορεί να προκαλέσει απώλεια ακοής που μπορεί να είναι παροδική ή μόνιμη, επηρεάζοντας τόσο την ψυχική όσο και τη σωματική υγεία. Υπάρχει γενική συμφωνία ότι η έκθεση σε επίπεδα ήχου λιγότερο από 70 dB δεν προκαλεί βλάβη στην ακοή, ανεξάρτητα από τη διάρκεια της έκθεσης. Υπάρχει, επίσης, γενική συμφωνία ότι η έκθεση για περισσότερο από 8 ώρες σε επίπεδα ήχου άνω των 85 dB είναι δυνητικά επικίνδυνη. Για να το θέσουμε αυτό στο πλαίσιο, τα 85 dB είναι περίπου ισοδύναμα με τον θόρυβο της κυκλοφορίας βαρέων φορτηγών σε έναν πολυσύχναστο δρόμο. Με επίπεδα ήχου πάνω από 85 dB, η ζημιά σχετίζεται με την ηχητική πίεση (μετρούμενη σε dB) και με το χρόνο έκθεσης. Μελέτες δείχνουν ότι τα παιδιά φαίνεται να είναι πιο ευάλωτα από τους ενήλικες σε προβλήματα ακοής που προκαλούνται από το θόρυβο (Jariwala et al., 2017). Η νομοθεσία περιλαμβάνει διατάξεις για ηχορύπανση από συγκεκριμένες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των αεροσκαφών (Οδηγία 2002/30/ΕΚ), των μηχανημάτων (Οδηγία 84/532/ΕΟΚ), των μεταφορών (Κ.Ο.Κ.), της βιοτεχνίας/βιομηχανίας κ.λπ. (Π.Δ. 1180/1981), των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος (ΚΥΑ 7034/1298/200), καθώς επίσης μέτρα για την προστασία των εργαζομένων (Οδηγία

86/1988/ΕΟΚ και Π.Δ. 85/1991) και τις οικοδομικές προδιαγραφές (Κτιριοδομικός Κανονισμός).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

2.1 Η αρχή της ανθρώπινης ανησυχίας για τα περιβαλλοντικά ζητήματα

Οι πρώτες ανθρώπινες ομάδες είχαν μια ισχυρή και σεβαστή σχέση με το περιβάλλον τους. Ωστόσο, αυτή η συνείδηση και η αλληλεξάρτηση ανθρώπου και φύσης χάθηκε από την πλειοψηφία των κοινωνιών που την αντικατέστησε με την κυρίαρχη οπτική της δυτικής κουλτούρας, η οποία έχει μια ανθρωποκεντρική προοπτική, όπου η φύση έχει μόνο εργαλειακή αξία για τους σκοπούς του ανθρώπου. Πολλά χρόνια χρειάστηκαν να περάσουν μέχρι η πλειοψηφία των κοινωνιών να στραφεί προς μια άλλη είδους σχέση με τη φύση (Maunders & Burrit, 1991).

Από την εμφάνιση της βιομηχανικής επανάστασης, το περιβάλλον έχει σταδιακά γίνει κρίσιμο ζήτημα για πολλούς ανθρώπους και ομάδες της κοινωνίας λαμβάνοντας πραγματικές κοινωνικές διαστάσεις. Μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, η οικολογία πέρασε από το πεδίο των φυσικών επιστημών στα κοινωνικά πεδία όπως η φιλοσοφία, η κοινωνιολογία, η ψυχολογία, οι πολιτικοί λόγοι και τα λαϊκά κινήματα. Δύο βιβλία που αναγνωρίζονται από αρκετούς ειδικούς ως τα θεμελιώδη έργα που επηρέασαν άτομα καθώς και τη διεθνή κοινότητα για αυτήν την αναβίωση της περιβαλλοντικής συνείδησης είναι: το κλασικό «Σιωπηλή Άνοιξη» της Ρέιτσελ Κάρσον (1962) και το «Η Τραγωδία των Κοινών» του Γκάρετ Χάρντιν (1968). Και τα δύο έργα βοήθησαν αποφασιστικά να τεθεί ο σπόρος για αυτό το νέο περιβαλλοντικό ή «πράσινο κίνημα». Αλλά, φυσικά, αυτή η κοινωνική επανάσταση δεν προκλήθηκε μόνο από το έργο των επιστημόνων και την πρόοδο της γνώσης των περιβαλλοντικών ζητημάτων, ήταν απαραίτητο να συμβούν μια σειρά οικολογικών καταστροφών που επηρέασαν χιλιάδες ανθρώπινες ζωές για να γίνει δυνατή η επέκταση του περιβαλλοντικού κινήματος σε ένα σημαντικό κοινωνικό ζήτημα, πηγή πολλών ιδεολογιών και σύνθημα διαφόρων πολιτικών οργανώσεων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο (Hull, 2003).

Στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και στις αρχές της δεκαετίας του 1970, μια σειρά από περιβαλλοντικές κρίσεις, όπως για παράδειγμα η ανακάλυψη επικίνδυνων συγκεντρώσεων φυτοφαρμάκων στην τροφική αλυσίδα, η βλάβη στον εγκέφαλο των παιδιών λόγω του μόλυβδου στη βενζίνη, η δηλητηρίαση από υδράργυρο από τη βιομηχανία και την εξόρυξη χρυσού, η αύξηση των περιπτώσεων άσθματος λόγω βαριάς ατμοσφαιρικής ρύπανσης, οι

καταστροφικές πετρελαιοκηλίδες στη θάλασσα και άλλες, ώθησαν τις κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο να ιδρύσουν νέες περιβαλλοντικές υπηρεσίες και να εισαγάγουν μια σειρά από περιβαλλοντικές πολιτικές που αποσκοπούσαν στη θεραπεία αυτών των προβλημάτων επιβάλλοντας υποχρεωτικά πρότυπα, απαιτήσεις και όρια. Αυτά συνήθως στόχευαν τη χρήση βιομηχανικών χημικών ουσιών ή τις εκπομπές από εργοστάσια και συνήθως απευθύνονταν σε εργοστάσια και άλλους ρυπαίνοντες (King & Mori, 2007).

2.2 Διεθνής θεσμοί και περιβαλλοντικά ζητήματα

Μία από τις πρώτες ομάδες που επηρέασαν σε παγκόσμια κλίμακα την κυβερνητική εμπλοκή σε περιβαλλοντικά ζητήματα ήταν η Λέσχη της Ρώμης, μια ομάδα περίπου 50 αυτοδιορισμένων «σοφών ανδρών» (και γυναικών) που συναντιόντουσαν τακτικά στη Ρώμη για να προσπαθήσουν να βρουν λύσεις για τα παγκόσμια προβλήματα. Η Λέσχη της Ρώμης στις αρχές της δεκαετίας του '70 ανέπτυξε ένα μοντέλο που προσομοίωνε την ανάπτυξη πέντε μεταβλητών: τεχνολογία, πληθυσμός, διατροφή, φυσικοί πόροι και περιβάλλον. Το κύριο συμπέρασμα αυτού του μοντέλου ήταν ότι αν συνεχίζονταν οι τάσεις εκείνης της εποχής, το παγκόσμιο σύστημα θα υπερβεί τα όριά του και θα καταρρεύσει μέχρι το έτος 2000 (King, 1979). Τα συμπεράσματα αυτού του μοντέλου ακούστηκαν από ορισμένους οργανισμούς, ιδιαίτερα διεθνείς θεσμούς όπως ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), που ήταν ο πρώτος διεθνής θεσμός που αναγνώρισε ότι τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι πολύ σημαντικά για την ανθρώπινη ανάπτυξη και το 1971 ίδρυσε την Επιτροπή Περιβάλλοντος και τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος εντός του οργανισμού, η οποία εκπονεί κάθε δύο χρόνια το «Πρόγραμμα Περιβάλλοντος του ΟΟΣΑ». Η προσοχή αυτού του προγράμματος επικεντρώνεται κυρίως στο βιοφυσικό περιβάλλον, σε ζητήματα όπως η διαχείριση της άγριας ζωής, η διατήρηση του εδάφους, η ρύπανση των υδάτων, η υποβάθμιση της γης και η ερημοποίηση (Andersson & Durstine, 2019).

Ακολουθώντας τον ΟΟΣΑ και κυρίως λόγω της επιρροής των βόρειων ευρωπαϊκών χωρών, τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ) οργάνωσαν μια διεθνή διάσκεψη για το περιβάλλον στη Στοκχόλμη το 1972. Αυτή η διάσκεψη, κατά την άποψη πολλών ειδικών, ήταν το γεγονός που μετέτρεψε το περιβάλλον σε σημαντικό ζήτημα σε διεθνές επίπεδο, ειδικά για τις ανεπτυγμένες χώρες, καθώς η πρώην Σοβιετική Ένωση και οι περισσότερες από τις συμμαχικές της χώρες δεν παρευρέθηκαν στη συνάντηση και οι αναπτυσσόμενες χώρες έβλεπαν τις περιβαλλοντικές ανησυχίες ως πολυτέλεια. Η Διάσκεψη της Στοκχόλμης παρήγαγε μια Διακήρυξη 26 Αρχών

και ένα Σχέδιο Δράσης με 109 συστάσεις. Καθορίστηκαν μερικοί συγκεκριμένοι στόχοι, όπως ένα δεκαετές μορατόριουμ για την εμπορική φάλαινοθηρία, η πρόληψη των εκούσιων απορρίψεων πετρελαίου στη θάλασσα και η εκπόνηση μιας παγκόσμιας έκθεσης για τις χρήσεις ενέργειας. Με αυτή την έννοια, μπορεί να επιβεβαιωθεί ότι η Διακήρυξη της Στοκχόλμης για το Ανθρώπινο Περιβάλλον και οι αρχές της αποτέλεσαν το πρώτο σώμα διεθνούς "μαλακού δικαίου" σε περιβαλλοντικά θέματα» (UNEP, 2002).

Ένα άλλο αποτέλεσμα της διάσκεψης ήταν η ίδρυση του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) και η δημιουργία μιας μικρής γραμματείας στον ΟΗΕ ως κεντρικό σημείο για περιβαλλοντική δράση και συντονισμό εντός του συστήματος του ΟΗΕ. Επιπλέον, από εκείνη τη Διεθνή Διάσκεψη φαίνεται να καθιερώθηκε ένα είδος διεθνούς πορείας, επειδή τα επόμενα χρόνια ο προτιμώμενος τρόπος των κυβερνητικών θεσμών για την επίλυση προβλημάτων όπως η ρύπανση των ωκεανών, η απώλεια βιοποικιλότητας, η κλιματική αλλαγή και η μείωση του όζοντος ήταν η δημιουργία πολυεθνικών Συνθηκών. Οι Συνθήκες έχουν αποδειχθεί σημαντικός μηχανισμός μέσω του οποίου τα κράτη συνεργάζονται για τη διαχείριση των φυσικών πόρων και τη διαχείριση του παγκόσμιου περιβάλλοντος (Timmons et al, 2004). Στο έργο τους, οι Timmons et al (2004) καταμετρούν 22 πολυεθνικές συνθήκες από το 1946 έως το 1999, αλλά δεν έλαβαν υπόψη διμερείς και περιφερειακές συμφωνίες, οι οποίες είναι περισσότερες από 150 και αφορούν 192 χώρες. Με αυτή τη μεγάλη ποσότητα συνθηκών, πρωτοκόλλων, συμφωνιών και διεθνών, περιφερειακών και διμερών συμφωνιών, είναι λογικό να σκεφτεί κανείς ότι το επίπεδο ρύπανσης και βλάβης στο περιβάλλον έχει μειωθεί από την καθιέρωσή τους. Ωστόσο, η επίδραση αυτών των εργαλείων για το παγκόσμιο περιβάλλον δεν είναι η αναμενόμενη κυρίως λόγω δύο παραγόντων, πρώτον η συμπεριφορά ορισμένων εθνών που δεν τηρούν τις συμφωνίες, και δεύτερον η εμφανής διαίρεση πλούσιων και φτωχών χωρών που έχει προωθήσει την άποψη ότι οι χώρες χαμηλού εισοδήματος δεν έχουν δεσμευτεί για δράση, υποστηρίζοντας ότι τα πλούσια έθνη είναι υπεύθυνα για τα περισσότερα από τα προβλήματα και συνεπώς πρέπει να ηγηθούν (Wijen, et al, 2005).

Παρόλο που οι διεθνείς κανονισμοί φαίνεται να είναι ο προτιμώμενος τρόπος αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών προβλημάτων, η πραγματικότητα είναι ότι μόνο οι εθνικές κυβερνήσεις μπορούν να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στη διακυβέρνηση του περιβάλλοντος κυρίως για δύο λόγους: Πρώτον, είναι οι ανώτατες αρχές που αναπτύσσουν εθνικές πολιτικές και τις εφαρμόζουν μέσω κατώτερων κυβερνητικών οργάνων όπως περιφέρειες και δήμοι. Δεύτερον, επειδή ο δημόσιος τομέας έχει διαφορετικούς στόχους και ρόλους από τους ιδιωτικούς οργανισμούς, «οι επιχειρήσεις επενδύουν χρήματα με την προσδοκία μελλοντικών χρηματικών

αποδόσεων ενώ οι εθνικές κυβερνήσεις κάνουν επενδύσεις επειδή προσδοκούν μελλοντικές κοινωνικές αποδόσεις» (ΟΟΣΑ, 2001).

2.3 Διεθνής Νομοθεσία

2.3.1 Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για τις Ουσίες που Εξαντλούν τη Στοιβάδα του Όζοντος

Το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ, που υπογράφηκε το 1987, είναι μια παγκόσμια συμφωνία για τη διαφύλαξη της στιβάδας του όζοντος στη στρατόσφαιρα με την εξάλειψη της παραγωγής και κατανάλωσης ουσιών που καταστρέφουν το όζον (ODS). Οι ODS είναι ενώσεις που χρησιμοποιήθηκαν ευρέως σε είδη όπως ψυγεία, κλιματιστικά, πυροσβεστήρες και αερολύματα. Το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ έχει αποδειχθεί καινοτόμο και επιτυχημένο και είναι η πρώτη Συνθήκη που επικυρώθηκε από όλες τις κυβερνήσεις παγκοσμίως. Αξιοποιώντας αυτήν την παγκόσμια δέσμευση, το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ έχει ενισχύσει τις παγκόσμιες επενδύσεις σε εναλλακτικές τεχνολογίες, και έχει θέσει το στρώμα του όζοντος, το οποίο βρισκόταν σε κίνδυνο, στην πορεία προς την ανάκαμψη (Reagan 1988).

2.3.2 Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC)

Η Σύμβαση – Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC) είναι μια διεθνής απάντηση στην κλιματική αλλαγή του πλανήτη μας. Λειτουργώντας ως μέσο μέσω του οποίου οι κυβερνήσεις επέλεξαν να αντιμετωπίσουν την απειλή της παγκόσμιας θέρμανσης, η UNFCCC υιοθετήθηκε στη Διάσκεψη της Γης του 1992 στο Ρίο ντε Τζανέιρο. Ο απόλυτος στόχος της σύμβασης είναι η σταθεροποίηση των συγκεντρώσεων αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα σε επίπεδο που θα αποτρέψει επικίνδυνη παρέμβαση στο κλίμα της Γης. Η UNFCCC απαιτεί από τις βιομηχανικές χώρες να επιτύχουν ποσοτικοποιημένους στόχους για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Για την ενίσχυση της διεθνούς απάντησης στην κλιματική αλλαγή, το Πρωτόκολλο του Κιότο υιοθετήθηκε υπό τη σύμβαση το 1997 (Greene, 2000).

2.3.3 Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα (CBD)

Η Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα (CBD) είναι η πρώτη παγκόσμια συμφωνία με στόχο τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας. Έγινε διαπραγμάτευση ως απάντηση στις παγκόσμιες ανησυχίες για την απώλεια βιοποικιλότητας και τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 1993 (Idrisova, 2010). Στην επίσημη ιστοσελίδα της είναι αναρτημένα ότι έχει 196 συμβαλλόμενα μέρη. Αυτά περιλαμβάνουν σχεδόν όλες τις χώρες του κόσμου, καθώς και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευρεία συμμετοχή αντανακλά την παγκόσμια αναγνώριση της σημασίας της βιολογικής ποικιλότητας και της ανάγκης για διεθνή συνεργασία για την προστασία της.

2.3.4 Σύμβαση της Βασιλείας για τον Έλεγχο της Διασυνοριακής Διακίνησης Επικίνδυνων Αποβλήτων και της Διάθεσής τους

Η Σύμβαση της Βασιλείας είναι μια διεθνής συνθήκη μεταξύ των εθνών για τον έλεγχο των διασυνοριακών μετακινήσεων των επιβλαβών αποβλήτων και τη διάθεσή τους, η οποία εγκρίθηκε το 1989 και τέθηκε σε ισχύ στις 5 Μαΐου 1992, όταν τα μέσα ενημέρωσης ανέδειξαν πολλά περιστατικά ακατάλληλης απόρριψης αποβλήτων στην Ανατολική Ευρώπη και την Αφρική (Islam, 2020). Είναι υπογεγραμμένη από 187 χώρες. Ο κύριος στόχος της Σύμβασης της Βασιλείας είναι να προστατεύσει την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον από τις δυσμενείς επιπτώσεις των επικίνδυνων αποβλήτων. Είναι το πρώτο διεθνές νομικό εργαλείο που παρέχει νομικά δεσμευτικούς κανόνες για το διεθνές εμπόριο και τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων. Το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης καλύπτει απόβλητα που ορίζονται ως "επικίνδυνα απόβλητα" με βάση την προέλευση και τη σύνθεσή τους, καθώς και οικιακά απόβλητα και απόβλητα από τέφρα αποτεφρωτήρων. Οι κύριοι στόχοι της Σύμβασης είναι η μείωση της παραγωγής επικίνδυνων αποβλήτων, η μείωση των διασυνοριακών μετακινήσεων επικίνδυνων αποβλήτων, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι αυτές πραγματοποιούνται με τρόπο που να προστατεύει την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον (Korcheva, 2023).

2.3.5 Σύμβαση της Στοκχόλμης για τους Επίμονους Οργανικούς Ρύπους (POPs)

Τον Μάιο του 2001, σε διπλωματική διάσκεψη στη Στοκχόλμη της Σουηδίας, η διεθνής κοινότητα υιοθέτησε και έθεσε για υπογραφή τη νέα Σύμβαση της Στοκχόλμης για τους Επίμονους Οργανικούς Ρύπους (Σύμβαση της Στοκχόλμης). Πάνω από ενενήντα έθνη υπέγραψαν τη σύμβαση στη διάσκεψη και ο Καναδάς την επικύρωσε. Η Σύμβαση της Στοκχόλμης σχεδιάστηκε για να προστατεύσει την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον από

τους επίμονους οργανικούς ρύπους (POPs), δηλαδή τις χημικές ουσίες που είναι επίμονες και τοξικές, που βιοσυσσωρεύονται σε λιπώδεις ιστούς και που είναι επιρρεπείς στη μακροχρόνια περιβαλλοντική μεταφορά. Μεταξύ άλλων, η σύμβαση περιέχει υποχρεώσεις για την εξάλειψη ή τον αυστηρό περιορισμό της παραγωγής και χρήσης ενός αριθμού εντομοκτόνων και βιομηχανικών χημικών POP, για τη λήψη ισχυρών μέτρων για την πρόληψη ή τον έλεγχο της απελευθέρωσης ορισμένων POP που σχηματίζονται ως υποπροϊόντα διαφόρων δραστηριοτήτων καύσης και για τη διασφάλιση της ασφαλούς και σωστής διάθεσης ή καταστροφής αυτών των ουσιών όταν γίνονται απόβλητα (Lallas, 2001).

2.3.6 Το Πρωτόκολλο του Κιότο

Η διεθνής ανησυχία για την κλιματική αλλαγή οδήγησε στο Πρωτόκολλο του Κιότο, το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγμάτευσης το 1997, το οποίο περιείχε νομικά δεσμευτικούς στόχους εκπομπών αερίων για τις βιομηχανικές χώρες (Bohringer, 2004).

Το Πρωτόκολλο του Κιότο (10 Δεκεμβρίου 1997) θεσπίστηκε με στόχο τη μείωση των αερίων καθώς σχετίζονται με την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη και ως εκ τούτου συμβάλουν σημαντικά στο φαινόμενο του θερμοκηπίου. Το 1998 στις 29 Απριλίου η Ευρώπη υπέγραψε το Πρωτόκολλο (Cutajar, 2004).

Ένα από τα πλεονεκτήματα του Πρωτοκόλλου ήταν ότι καθόριζε ποσοτικοποιημένους στόχους για κάθε χώρα ξεχωριστά. Πιο συγκεκριμένα, στο διάστημα 2008 – 2012, σε σχέση με το 1990 θα έπρεπε να επιτευχθεί μείωση τουλάχιστον 5%. Το ίδιο διάστημα οι χώρες της ΕΕ έπρεπε να μειώσουν τις εκπομπές αερίων κατά 8%. Όμως στο συγκεκριμένο πρωτόκολλο δεσμεύτηκαν μόνο οι ανεπτυγμένες χώρες για δράση με τις ΗΠΑ να μην επικυρώνουν ποτέ το πρωτόκολλο, και η Ιαπωνία, η Ρωσία και ο Καναδάς δε συμμετείχαν στη συνέχεια. Έτσι η κάλυψη των παγκόσμιων εκπομπών αερίων ήταν μόνο 14% (Bohringer, 2004).

Παρά τις πολυάριθμες ελλείψεις, το Πρωτόκολλο του Κιότο ήταν η πρώτη και πιο σημαντική προσπάθεια της παγκόσμιας κοινότητας για την αντιμετώπιση της κλιματικής καταστροφής (Bohringer, 2004).

2.3.7 Η Συμφωνία του Παρισιού

Μετά από δεκαετίες πολύ μέτριας προόδου στις διεθνείς διαπραγματεύσεις, η Συμφωνία του Παρισιού του 2015 για την Κλιματική Αλλαγή (Σύμβαση – Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών

για την Κλιματική Αλλαγή, 2015) χαιρετίστηκε παγκοσμίως ως μια σημαντική ανακάλυψη στην κλιματική διπλωματία. Ως η πρώτη παγκόσμια συμφωνία για το κλίμα που γεφυρώνει το χάσμα Βορρά – Νότου, η συμφωνία επιβάλλει πολιτικές υποχρεώσεις σε όλες τις χώρες. Καθώς είναι περιεκτική στο θεματικό της εύρος, περιλαμβάνει νομικές διατάξεις για τη μείωση των εκπομπών, τις πολιτικές προσαρμογής, τη διεθνή χρηματοδότηση για το κλίμα, την αναφορά και διαφάνεια, καθώς και συνεργατικούς μηχανισμούς όπως η μεταφορά τεχνολογίας (Dimitrov et al., 2019).

Η Συμφωνία του Παρισιού, υπεγράφη από 195 χώρες οι οποίες συμφώνησαν για τη μείωση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη κατά 1,5°C. Οι συμμετέχουσες χώρες δεσμεύτηκαν να επανεξετάζουν τις αποδόσεις τους κάθε 5 χρόνια για να παρακολουθούν την πρόοδο και να θέτουν νέους στόχους (Dimitrov et al., 2019).

Η ΕΕ και οι ανεπτυγμένες χώρες δεσμεύτηκαν να παράσχουν οικονομική βοήθεια στις αναπτυσσόμενες χώρες για τη μείωση των εκπομπών και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επικύρωσε τη Συμφωνία του Παρισιού για την ΕΕ στις 4 Οκτωβρίου 2016 (Dimitrov et al., 2019).

2.4 Ευρωπαϊκή Νομοθεσία

Κατά την ίδρυσή της το 1957, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) δεν είχε περιβαλλοντική πολιτική. Το κύμα ευαισθητοποίησης για το περιβάλλον στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και στις αρχές της δεκαετίας του 1970, το οποίο κορυφώθηκε στον Παγκόσμιο Συνέδριο του ΟΗΕ για το Περιβάλλον του 1972 στη Στοκχόλμη, ήταν που έκανε την ΕΟΚ να αρχίσει να ενδιαφέρεται περισσότερο για θέματα περιβάλλοντος. Ωστόσο, η απουσία μίας συγκεκριμένης Συνθήκης σήμαινε ότι αυτοί που υποστήριζαν μεγαλύτερο ρόλο για την Κοινότητα έπρεπε να λειτουργούν σε ένα είδος τετρα ινκόγκνιτο μέχρι το περιβάλλον να ενταχθεί στη Συνθήκη με τον Μονομερή Ευρωπαϊκή Πράξη (ΜΕΠ) το 1987 (Jordan & Jeppesen, 2000)

Όλα αυτά σήμαιναν ότι στις πρώιμες μέρες της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή έπρεπε να καταβάλει μεγάλες προσπάθειες για να δικαιολογήσει μέτρα όπως η προστασία των παραλιών και των άγριων πουλιών που, ειλικρινά, είχαν ελάχιστη σχέση με τη δημιουργία μίας κοινής αγοράς (Jordan & Jeppesen, 2000)

Αργότερα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η περιβαλλοντική πολιτική ορίζεται πλέον ως στοιχείο της αειφόρου ανάπτυξης. Η βιωσιμότητα αναφέρεται στη συντήρηση και την ανανέωση, όπου η κληρονομιά του παρελθόντος μετατρέπεται σε μια βάση πρόνοιας που επιπλώνεται προς το μέλλον. Οικονομική και οικολογική βιωσιμότητα, μαζί, σημαίνουν συντήρηση με την παροχή οικονομικών αγαθών και υπηρεσιών (O' Connor, 1997).

Σήμερα η περιβαλλοντική στρατηγική της ΕΕ στοχεύει στην επίτευξη βιώσιμης διαβίωσης έως το 2050. Η Ε.Ε. στοχεύει να επιτύχει μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα και αποδοτική από πλευράς πόρων, προστατεύοντας παράλληλα τη βιοποικιλότητα και την ανθρώπινη υγεία μέσω νομοθεσίας για την ποιότητα του αέρα, τα χημικά, το κλίμα, τη φύση, τα απόβλητα και το νερό (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2019).

2.4.1 Συνθήκες

Η Συνθήκη του Μάαστριχ

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ του 1992 ενίσχυσε τη δέσμευση της Κοινότητας για την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβάνοντας, ως έναν από τους βασικούς της στόχους, την προώθηση της βιώσιμης και μη πληθωριστικής ανάπτυξης με σεβασμό στο περιβάλλον. Επίσης, στη Συνθήκη αναφέρεται η οικονομική και κοινωνική πρόοδος που είναι ισορροπημένη και βιώσιμη. Πολλοί θεώρησαν ότι η «βιώσιμη ανάπτυξη» θα μπορούσε εύκολα να ερμηνευθεί ως «διατηρούμενη ανάπτυξη», εντούτοις αυτή η αλλαγή αντανάκλυνε ένα συμβολικό βήμα προς την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών στόχων στη Συνθήκη. Επίσης, υπήρχε ενίσχυση των άρθρων ώστε η ευρωπαϊκή πολιτική να «επιδιώκει υψηλό επίπεδο προστασίας» και να βασίζεται στην «αρχή της προφύλαξης», καθώς και στις αρχές που ορίστηκαν στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Επιπλέον, ορίστηκε ότι οι απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να ενσωματώνονται στον ορισμό και την εφαρμογή άλλων πολιτικών της Κοινότητας. Επίσης, στη Συνθήκη προσαρτήθηκε μια δήλωση των Κρατών – Μελών για το ότι αναλαμβάνουν κατά την εφαρμογή των κοινοτικών προτάσεων, να λαμβάνουν πλήρως υπόψη τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις και την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης (Farmer et al, 2017).

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ ενίσχυσε επίσης τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής πολιτικής, καθιερώνοντας τη διαδικασία συναπόφασης στην οποία έχει ίση εξουσία με το Συμβούλιο, και επεκτείνοντας τον αριθμό των πολιτικών τομέων

όπου το Συμβούλιο μπορούσε να υιοθετήσει περιβαλλοντική νομοθεσία χρησιμοποιώντας την Ειδική Πλειοψηφία (Qualified Majority Voting - QMV) αντί της ομοφωνίας. Αυτό ήταν ένα θετικό βήμα από δύο απόψεις. Πρώτον, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ήταν παραδοσιακά πιο «πράσινο» από τα Συμβούλια. Δεύτερον, η επέκταση της QMV αφαιρούσε το δικαίωμα βέτο, που θεωρητικά θα έκανε πιο εύκολη την συμφωνία για τα περιβαλλοντικά πρότυπα. Ωστόσο, η διαδικασία συνεργασίας παρέμεινε ο κανόνας για την περιβαλλοντική πολιτική, και η ομοφωνία εξακολουθούσε να απαιτείται στο Συμβούλιο σε θέματα που αφορούσαν κυρίως φορολογικά ζητήματα, πολεοδομικό σχεδιασμό, χρήση γης (με εξαίρεση τη διαχείριση αποβλήτων και τα μέτρα γενικής φύσης), τη διαχείριση των υδάτινων πόρων και τις αποφάσεις που επηρεάζουν την επιλογή ενεργειακών πηγών ενός κράτους μέλους και τη δομή της ενεργειακής του προμήθειας (Farmer et al, 2017).

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997, αναφέρθηκε στην "βιώσιμη ανάπτυξη" ως στόχο της Ε.Ε. για πρώτη φορά. Η περιβαλλοντική πολιτική αναδείχθηκε ως διατομεακό στοιχείο που έπρεπε να ληφθεί υπόψη σε όλες τις άλλες ευρωπαϊκές πολιτικές. Η βιώσιμη ανάπτυξη έτσι έγινε, τουλάχιστον θεωρητικά, το κριτήριο για όλες τις πολιτικές της ΕΕ (Mathis et al, 2022).

Η Επιτροπή και αρκετές προεδρίες ξεκίνησαν μια πρωτοβουλία για την ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής πολιτικής, που ονομάστηκε η Διαδικασία του Κάρντιφ. Η ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής πολιτικής και η βιώσιμη ανάπτυξη έγιναν κύρια στοιχεία μιας πολύπλοκης αρχιτεκτονικής εγγράφων στρατηγικής. Η Επιτροπή μετακινήθηκε από την προηγούμενη από πάνω προς τα κάτω προσέγγιση και την εργαλειοκεντρική εστίαση της ολοκλήρωσης της περιβαλλοντικής πολιτικής προς μια ευρύτερη και λιγότερο δεσμευτική προσέγγιση. Ουσιαστικά, οι κλάδοι του Συμβουλίου ζητήθηκε να αναγνωρίσουν τα κύρια προβλήματα των κλάδων τους, να ορίσουν στόχους και να διατυπώσουν δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων (Hey, 2005).

Η Συνθήκη της Νίκαιας

Η Συνθήκη της Νίκαιας υπογράφηκε τον Φεβρουάριο του 2001 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003. Αναμόρφωσε τη θεσμική δομή της Ε.Ε. για να διευκολύνει τη διεύρυνση της Ε.Ε. τον Μάιο του 2004, ένα έργο που αρχικά ήταν προγραμματισμένο να γίνει με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ. Μία από τις πιο σημαντικές αλλαγές για την περιβαλλοντική

πολιτική αφορούσε το σύστημα της Ειδικής Πλειοψηφίας (QMV). Η Συνθήκη καθιέρωσε ένα σύστημα που περιλάμβανε διπλή πλειοψηφία των κρατών μελών και των ψήφων που κατατέθηκαν, στο οποίο ένα κράτος μέλος μπορούσε να ζητήσει επαλήθευση ότι οι χώρες που ψήφισαν υπέρ αντιπροσώπευαν ένα επαρκές ποσοστό του πληθυσμού της Ένωσης. Έτσι, μια νέα κατανομή των ψήφων στο Συμβούλιο τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 2004, δίνοντας στα μικρότερα κράτη μέλη περισσότερες ψήφους σε σχέση με τον πληθυσμό τους από τα μεγαλύτερα κράτη μέλη (Farmer et al, 2017).

Η Συνθήκη της Λισαβόνας

Η Συνθήκη της Λισαβόνας τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2009 και διατηρεί τις δομικές αλλαγές και τις περισσότερες από τις θεσμικές καινοτομίες που είχαν προβλεφθεί στο Σύνταγμα για την Ευρώπη. Κατάργησε τη δομή των τριών πυλώνων, διευκρίνισε τη διάκριση των αρμοδιοτήτων, απλοποίησε και έκανε τη διαδικασία λήψης αποφάσεων πιο συνεκτική και εισήγαγε έναν αριθμό τροποποιήσεων που στοχεύουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της συνοχής και της δημοκρατικής νομιμοποίησης της Ε.Ε.. Εισήγαγε, επίσης, συγκεκριμένη αρμοδιότητα της Ε.Ε. στον τομέα της ενεργειακής πολιτικής και των επενδύσεων και επέκτεινε τη συνήθη διαδικασία συναπόφασης στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας, της αλιείας, του εξωτερικού εμπορίου, της περιφερειακής και αγροτικής πολιτικής (Orlando, 2013).

Όσον αφορά το κεφάλαιο για το περιβάλλον, οι αλλαγές περιορίζονται σε μια ρητή αναφορά στην κλιματική αλλαγή. Ωστόσο, οι περισσότερες από τις προηγούμενες περιβαλλοντικές επιδιώξεις της Κοινότητας αναβαθμίστηκαν ως γενικοί στόχοι της Ένωσης. Πιο σημαντικό είναι ότι η Συνθήκη της Λισαβόνας δίνει έμφαση και προβάλλει τον διεθνή και εξωτερικό περιβαλλοντικό ρόλο της ΕΕ. Τα Άρθρα 3 και 21 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αποδίδουν συνταγματική σημασία στην πρόθεση της Ε.Ε. να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στην προώθηση της βιωσιμότητας σε παγκόσμιο επίπεδο και στις σχέσεις της με τρίτες χώρες, και επαναβεβαιώνουν τη δέσμευσή της στο πολυμερισμό (Orlando, 2013).

2.4.2 Δευτερογενή νομοθεσία της ΕΕ

Τα όργανα της Ε.Ε. υιοθετούν τρεις τύπους δευτερογενούς νομοθεσίας. Πρώτον, οι "Κανονισμοί," που εγκρίνονται αποκλειστικά από την Επιτροπή ή από κοινού από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, θεσπίζουν κανόνες που τα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόσουν

ομοιόμορφα μέχρι μια κοινή προθεσμία. Για παράδειγμα, ο μεγάλος νόμος του 2007 που απαιτεί την καταχώριση, αξιολόγηση, αδειοδότηση και περιορισμό χημικών στην ενιαία αγορά είναι ένας Κανονισμός (Selin, 2015).

Δεύτερον, οι πιο συχνά χρησιμοποιούμενες "Οδηγίες," που εγκρίνονται από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, θέτουν συγκεκριμένους στόχους επιτρέποντας στα κράτη μέλη ευελιξία στο πώς θα τους επιτύχουν. Οι Οδηγίες μπορεί να περιλαμβάνουν διάφορες προθεσμίες βάσει των διαφορών στις εθνικές συνθήκες. Πολλοί νόμοι για τη ρύπανση του αέρα, για παράδειγμα, είναι Οδηγίες (Selin, 2015).

Τρίτον, οι "Αποφάσεις", που εκδίδονται από το Συμβούλιο (μερικές φορές με το Κοινοβούλιο) ή την Επιτροπή, είναι δεσμευτικές πράξεις που απαιτούν από τις αρχές ή τα άτομα στα κράτη μέλη να ενεργήσουν, να σταματήσουν να κάνουν κάτι ή / και να τους χορηγήσουν συγκεκριμένα δικαιώματα. Παραδείγματα περιλαμβάνουν την έγκριση γενετικά τροποποιημένων καλλιεργειών και τις απαιτήσεις για την αναφορά και την ανταλλαγή δεδομένων ρύπανσης (Selin, 2015).

Κατά την επιλογή των περιβαλλοντικών πολιτικών εργαλείων, τα όργανα της Ε.Ε. συνεχίζουν να προτιμούν τις προσεγγίσεις του τύπου command and control, αλλά βασίζονται, επίσης, σε κάποια εργαλεία της αγοράς – πιο αξιοσημείωτα το Σύστημα Εμπορίας Εκπομπών (ETS) για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Η Ε.Ε. χρησιμοποιεί επίσης σε περιορισμένο βαθμό επιεικείς πολιτικές όπως εθελοντικές συμφωνίες και οικολογικά σήματα (Selin, 2015).

2.4.3 Βασικές Αρχές της Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Η αρχή «Ο ρυπαίνων πληρώνει»

Η ιδέα ότι ένας ρυπαίνων πρέπει να πληρώσει για την περιβαλλοντική βλάβη που προκαλεί είναι καλά ριζωμένη στη δυτική νομική ιστορία. Στην παρούσα εποχή, η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» αποτελεί διεθνή κατευθυντήρια γραμμή για την περιβαλλοντική πολιτική που ορίζει ότι το άτομο ή η επιχείρηση που βλάπτει το περιβάλλον πρέπει να επωμιστεί το κόστος μιας τέτοιας ζημίας. Δεδομένου ότι μια περιβαλλοντική ζημιά είναι συχνά μια εξωτερική επίδραση, η ευθύνη ωθεί τον υπεύθυνο να εσωτερικεύσει το πλήρες κοινωνικό κόστος της δραστηριότητάς του, μειώνοντας έτσι την περιβαλλοντική βλάβη στο βέλτιστο επίπεδο (Lurpi et al, 2012).

Η κύρια λειτουργία της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» είναι η εσωτερίκευση του κοινωνικού κόστους που επιβαρύνει τις δημόσιες αρχές για την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης. Σε αυτό το στάδιο, η αρχή χρησιμεύει ως οικονομικός κανόνας σύμφωνα με τον οποίο ένα μέρος των κερδών που προκύπτουν στους ρυπαίνοντες ως το αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων τους πρέπει να επιστραφεί στις δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την επιθεώρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της ρύπανσης που προκαλούν αυτές οι δραστηριότητες. Είναι γενικά αποδεκτό ότι η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» συνεπάγεται τη δημιουργία ενός συστήματος τελών μέσω του οποίου οι ρυπαίνοντες συμβάλλουν στη χρηματοδότηση της δημόσιας πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος (Luppi et al, 2012).

Η αρχή της «Περιβαλλοντικής ευθύνης»

Η περιβαλλοντική ευθύνη έχει καταστεί μια από τις σημαντικότερες μορφές ευθύνης. Αναφέρεται στην ευθύνη των ανθρώπων για τη διατήρηση του ανθρώπινου περιβάλλοντος διαβίωσης και τη χρήση με σύνεση των πόρων στους οποίους βασίζεται η ανθρώπινη ζωή και υγεία. Επομένως, όλοι, και ιδίως τα κράτη και οι διεθνείς οργανισμοί, πρέπει να αναλάβουν πλήρως τις ευθύνες τους για τη διατήρηση, την προστασία και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος και του οικοσυστήματος της Γης. Σε αντίθεση με άλλους τύπους ευθύνης, η περιβαλλοντική ευθύνη έχει μια άλλη διάσταση, η οποία αντικατοπτρίζεται στις ευθύνες των παρόντων γενεών προς τις μελλοντικές γενιές. Η Διακήρυξη της UNESCO του 1997 δηλώνει ότι οι παρούσες γενιές έχουν την ευθύνη να κληροδοτήσουν στις μελλοντικές γενιές μια Γη, η οποία δεν θα έχει υποστεί ανεπανόρθωτες ζημιές από την ανθρώπινη δραστηριότητα (Palevic, 2019).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

3.1 Ιστορική αναδρομή Υγιεινής & Ασφάλειας

Η αναγκαιότητα της νομοθέτησης προέκυψε όταν τα συστήματα διαχείρισης υγείας και ασφάλειας αναδείχθηκαν ως βασική στρατηγική πρόληψης στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Παρόλο που η έννοια της προσέγγισης συστήματος ήταν εμφανής από τη δεκαετία του 1960 (Mannan et al, 2012), η καταστροφή του Bhopal τον Δεκέμβριο του 1984, όπου πάνω από 500.000 άνθρωποι εκτέθηκαν σε 40 τόνους ισοκυανικού μεθυλίου, καθώς και σε άλλες τοξικές ουσίες, έπειτα από μαζική διαρροή που σημειώθηκε στο εργοστάσιο εντομοκτόνων της Union Carbide India Limited, θεωρείται ως ο καταλύτης για την προσοχή στα συστήματα διαχείρισης στις βιομηχανίες (Goldenhar & Sweeney, 1996). Υπολογίζεται ότι 2500 άνθρωποι σκοτώθηκαν και δέκα φορές περισσότεροι τραυματίστηκαν από τη διαρροή μεθυλοϊσοκυανικού, ενός ιδιαίτερα τοξικού αερίου. Πάνω από 40 τόνοι μεθυλοϊσοκυανικού αερίου απελευθερώθηκαν στην ατμόσφαιρα, επηρεάζοντας σοβαρά την πυκνοκατοικημένη περιοχή γύρω από το εργοστάσιο στο Bhopal. Τα ζητήματα που αναγνωρίστηκαν ως συμβάλλοντα στην καταστροφή περιλαμβάνουν την ανεπαρκή προσοχή στο σχεδιασμό του εργοστασίου και των διεργασιών, τη συντήρηση και τις δοκιμές του εξοπλισμού και των συστημάτων προστασίας, την εκπαίδευση και τον σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης, καθώς και την έλλειψη προσοχής σε ευρύτερα ζητήματα σχεδιασμού που σχετίζονται με την τοποθεσία επικίνδυνων εργοστασίων σε κατοικημένες περιοχές (Kletz, 1985). Μετά την καταστροφή του Bhopal, πολλές επιχειρήσεις στις βιομηχανίες υψηλού κινδύνου επέκτειναν στην εστίαση της δραστηριότητας υγείας. Επίσης, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή σε επίπεδο βιομηχανίας, σε μοντέλα για την ανάπτυξη συστημάτων και τη μέτρηση της απόδοσης (Goldenhar & Sweeney, 1996).

Εκτός από την εστίαση στη δραστηριότητα υγείας και τα μοντέλα για την ανάπτυξη συστημάτων και τη μέτρηση της απόδοσης ενσωματώθηκε, επίσης, η εργονομία ή η μηχανική ανθρωπίνων παραγόντων στον ρόλο του επαγγελματία υγείας και ασφάλειας, παράλληλα με νέες ευθύνες που σχετίζονται με την ασφάλεια στόλου, τον έλεγχο ζημιών περιουσίας και την ασφάλεια εκτός εργασίας. Οι υποχρεώσεις επαγγελματικής υγιεινής είχαν ήδη εισαχθεί στον

ρόλο του επαγγελματία υγείας και ασφάλειας μετά από αλλαγές στη νομοθεσία για τις αποζημιώσεις εργαζομένων για βιομηχανικές ασθένειες (Hofmann et al., 2017).

3.2 Εκπαίδευση για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Όπως αναφέρει η Διοίκηση Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία του Μίτσιγκαν (Michigan Occupational Safety & Health Administration-MIOSHA, 2011), η εκπαίδευση είναι ένα βασικό στοιχείο της Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (ΑΥΕ) και στοχεύει να εγγυηθεί και να ενισχύσει την κατανόηση της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία μεταξύ των εργαζομένων, των διευθυντών και των επιβλεπόντων. Η ενημέρωση για την ΑΥΕ βοηθά τα άτομα στον εργασιακό χώρο να συμβάλλουν στην ασφάλεια και την υγεία από μια ενημερωμένη θέση (EU, 2011). Η διεύθυνση χρειάζεται να κατανοήσει τη σχετική νομοθεσία και την αποδοτική διαχείριση ΑΥΕ, ενώ οι εργαζόμενοι πρέπει να κατανοούν τους εργασιακούς κινδύνους και τις ασφαλείς πρακτικές εργασίας (Health and Safety Executive-HSE, 2013).

Η εξοικείωση με τους εργασιακούς κινδύνους συμβάλλει σε ασφαλέστερες πρακτικές εργασίας στους χώρους εργασίας (Ndegwa, 2015). Σύμφωνα με τον Alli (2008), η ενημέρωση για την ΑΥΕ βοηθά τα άτομα να ενταχθούν στην εργασία τους αποκτώντας τις απαιτούμενες δεξιότητες και γνώσεις και αυτό βοηθά στη λήψη κατάλληλων αποφάσεων, καθώς και στην επίτευξη και διατήρηση καλών συνθηκών και του περιβάλλοντος εργασίας.

Η διοίκηση πρέπει να προετοιμάσει και να κοινοποιήσει οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές ασφάλειας και υγείας για τις εργασιακές δραστηριότητες και να παρακολουθεί τη συμμόρφωσή τους στους χώρους εργασίας (Alli, 2008).

Σύμφωνα με τη MIOSHA (2011), πρέπει να αναπτυχθούν γραπτές διαδικασίες για κάθε εργασία που να παρέχουν οδηγίες για ασφαλή λειτουργία και εκτέλεση της εργασίας. Οι γραπτές διαδικασίες βοηθούν στην παροχή εκπαίδευσης στους νέους εργαζομένους και στην καθιέρωση μιας σταθερής κλίμακας απόδοσης (WorkSafe BC, 2013). Η παροχή εξειδικευμένης εκπαίδευσης στην ασφάλεια και την υγεία στην εργασία στους υγειονομικούς υπαλλήλους και η κατανομή οικονομικών πόρων για αυτή τη λειτουργία πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα της διοίκησης υγείας σε όλα τα επίπεδα (WorkSafe BC, 2013).

Ένα καλό σχέδιο εκπαίδευσης ΑΥΕ περιλαμβάνει μια αξιολόγηση των ικανοτήτων των εργαζομένων (MIOSHA, 2011). Πρέπει να περιλαμβάνει όλους τους εργαζόμενους, τους

επόπτες και τους διευθυντές και να διασφαλίζει ότι οι εκπαιδευτές είναι ικανοί (ILO-OSH, 2001). Οι εργοδότες υποχρεούνται να επιτρέπουν σε όλους τους εργαζομένους να συμμετέχουν στην εκπαίδευση ΑΥΕ κατά τις κανονικές ώρες εργασίας χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση ή άλλους περιορισμούς. Η εκπαίδευση ΑΥΕ πρέπει να αξιολογείται περιοδικά για τη σχετικότητα της και την αποτελεσματικότητά της (ILO-OSH, 2001).

Η πολιτική και οι πληροφορίες για την ασφάλεια και την υγεία πρέπει να κοινοποιούνται σε όλες τις υγειονομικές εγκαταστάσεις μέσω εκπαιδεύσεων και αναρτήσεων (ΜΟΗ, 2014α). Η ανάρτηση πληροφοριών σχετικών με την ΑΥΕ σε όλο τον χώρο εργασίας λειτουργεί ως συνεχής υπενθύμιση σε όλους, στον χώρο εργασίας (Alli, 2008).

Σύμφωνα με το HSE (2011), η διοίκηση πρέπει να διασφαλίζει ότι διεξάγονται τακτικοί έλεγχοι για την αποτελεσματικότητα των διατάξεων διαχείρισης ασφάλειας και υγείας και των ελέγχων κινδύνου. Αυτοί οι έλεγχοι πρέπει να διεξάγονται από ανεξάρτητους ικανούς ανθρώπους για να αποφέρουν τα μέγιστα οφέλη και να είναι χρήσιμοι στην αξιολόγηση της απόδοσης του συστήματος διαχείρισης ΑΥΕ και στην παροχή ώθησης για διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διορθωτικών ενεργειών (HSE, 2011).

3.3 Διοίκηση και Εφαρμογή Πρακτικών ΑΥΕ

Η δέσμευση της διοίκησης για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία δεν είναι προαιρετική για τον εργοδότη (ILO-OSH, 2001). Πρέπει να υπάρχει μια πραγματική συνεχής δέσμευση για την εφαρμογή μέτρων ασφάλειας και υγείας μέσω της καθιέρωσης στόχων και αντικειμενικών σκοπών και της παροχής επαρκών πόρων και υποστήριξης (HSE, 2011). Η παροχή των αναγκαίων οικονομικών πόρων για τις δραστηριότητες ΑΥΕ στον τομέα της υγείας είναι απαραίτητη. Μόλις η διοίκηση αναλάβει ενεργό ρόλο στην ΑΥΕ, οι εργαζόμενοι εκτιμούν τη σημασία και τη βιωσιμότητα του προγράμματος (Alli, 2008). Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση ενεργειών που προάγουν την υγεία και λειτουργούν ως πρότυπο που επηρεάζει την εταιρική κουλτούρα και τις ενέργειες των εργαζομένων (EU, 2011). Οι στάσεις και η συμπεριφορά των ανθρώπων στην οργάνωση είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία ενός συστήματος ασφάλειας και υγείας (HSE, 2013). Όλα τα επίπεδα της διοίκησης πρέπει να λειτουργούν ως πρότυπα για τους εργαζομένους στη δημιουργία ασφαλών και υγιεινών εργασιακών περιβαλλόντων (EU, 2011). Η συμμετοχική ηγεσία στις διαδικασίες υγείας και η

ενθάρρυνση της συμμετοχής των εργαζομένων αυξάνουν την αποδοχή της πολιτικής ασφάλειας και υγείας στην εργασία από τους εργαζομένους (EU, 2011).

Σύμφωνα με τη MIOSHA (2011), η αποδοτικότητα της ηγεσίας ενισχύεται από τη φυσική παρουσία των ανώτατων στελεχών στον χώρο εργασίας, την τήρηση όλων των μέτρων ασφάλειας από τους ίδιους και την παροχή επικοινωνίας και υποστήριξης στην ΑΥΕ. Η διενέργεια ελέγχων στο χώρο εργασίας και η εκδήλωση ενδιαφέροντος για τις ανησυχίες των εργαζομένων σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία δείχνει το ενδιαφέρον και τη δέσμευση της διοίκησης για την ασφάλεια και την υγεία, και αυτό ενθαρρύνει τους εργαζομένους να συμμετέχουν ενεργά σε αυτή την προσπάθεια. Η δέσμευση της διοίκησης εμπνέει την παροχή των αναγκαίων πόρων και τον έλεγχο των δραστηριοτήτων εντός της οργάνωσης (MIOSHA, 2011).

Οι οργανισμοί πρέπει να ενσωματώνουν την ασφάλεια και την υγεία σε όλες τις λειτουργίες τους και να τις θεωρούν εξίσου σημαντικές με οποιαδήποτε άλλη βιομηχανική αποστολή. Η συμπερίληψη των διαδικασιών ασφάλειας και υγείας στη συνολική διαχείριση ποιότητας προάγει την επιτυχία μιας μονάδας υγειονομικής περίθαλψης (EU, 2011). Οι οργανισμοί πρέπει να θεσπίζουν διαδικασίες για την αξιολόγηση των δεικτών απόδοσης ΑΥΕ (ILO, 2001). Σύμφωνα με τους Haas & Yorio (2016) η απόδοση στην ασφάλεια και την υγεία πρέπει να μετριέται σε σχέση με τους καθορισμένους στόχους και πρότυπα. Η αυτοπαρακολούθηση είναι απαραίτητη για την έγκαιρη ανίχνευση αδύναμων σημείων και τις βελτιώσεις που είναι αναγκαίες για την ενίσχυση της αποδοτικότητας του συστήματος ΑΥΕ.

Ένα ενεργό πρόγραμμα παρακολούθησης περιλαμβάνει ένα προληπτικό σύστημα το οποίο περιλαμβάνει συστηματικές επιθεωρήσεις των συστημάτων εργασίας, των χώρων εργασίας και προσεκτική εξέταση των εργασιακών περιβαλλόντων (ILO, 2001). Σύμφωνα με το WorkSafe BC (2013), οι τακτικές επιθεωρήσεις στο χώρο εργασίας είναι χρήσιμες για την ανίχνευση και την αναγνώριση μη ασφαλών ή ανθυγιεινών συνθηκών και καταστάσεων, τον προσδιορισμό των κατάλληλων διορθωτικών και ελεγκτικών μέτρων και την πρόληψη της ανάπτυξης ή της επανεμφάνισης τέτοιων μη ασφαλών συνθηκών εργασίας. Η ασφάλεια και η υγεία πρέπει επίσης να αποτελούν τακτικά θέμα στην ατζέντα των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου (ILO-OSH, 2001). Στις συνεδριάσεις της διοίκησης αναθεωρούνται οι πολιτικές και οι διαδικασίες, λαμβάνονται υπόψη οι ανησυχίες των εργαζομένων και οι σχετικές πληροφορίες και εκθέσεις, και αναπτύσσονται ενέργειες για τη βελτίωση της ΑΥΕ (WorkSafe BC, 2013). Η αναθεώρηση της απόδοσης της ασφάλειας και της υγείας σε εκτελεστικές

συνεδριάσεις είναι χρήσιμη για τη διοίκηση ώστε να διαπιστώνει εάν οι αναγκαίες αρχές έχουν εδραιωθεί εντός της οργάνωσης και να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα του συστήματος στη διαχείριση κινδύνων (HSE, 2011).

Η συνολική ευθύνη για όλες τις πτυχές της διαχείρισης ασφάλειας και υγείας στην εργασία πρέπει να ανατίθεται σε ένα μέλος του εκτελεστικού συμβουλίου (ILO-OSH, 2001). Η τοποθέτηση ενός διευθυντή ΑΥΕ στην ανώτατη διοίκηση δείχνει το επίπεδο σημασίας που αποδίδει η οργάνωση στην ασφάλεια και την υγεία (HSE, 2011). Η ορατή ηγεσία – πρότυπο βοηθά τη διοίκηση να θέτει και να διατηρεί τις προσδοκίες για την απόδοση στην ασφάλεια και την υγεία. Η ορατή και αυθεντική ηγεσία της διοίκησης είναι καθοριστική για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ασφάλειας και υγείας (Haas & Yorino, 2016).

3.4 Συμμετοχή των Εργαζομένων στις Δραστηριότητες ΑΥΕ

Η συμμετοχή είναι η σωματική, νοητική και συναισθηματική εμπλοκή των ανθρώπων σε μια ομαδική κατάσταση, η οποία τους οδηγεί να κατευθύνουν τις συντονισμένες προσπάθειές τους προς την επίτευξη ενός κοινού στόχου με κοινές ευθύνες. Η εμπλοκή των εργαζομένων στη διαχείριση της ΑΥΕ εντός ενός οργανισμού είναι αναντικατάστατη. Οι υπεύθυνοι υγείας πρέπει να εμπλέκουν τους εργαζομένους ως ενδιαφερόμενα μέρη στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία τους στην εργασία (Bayram, 2021).

Κάθε εργαζόμενος έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την ασφάλεια και την υγεία του ίδιου καθώς και των άλλων ανθρώπων που επηρεάζονται ή μπορεί να επηρεαστούν από τη συμπεριφορά του στην εργασία. Ο εργαζόμενος είναι νομικά υποχρεωμένος να ακολουθεί τις καθορισμένες οργανωτικές διαδικασίες ασφάλειας και υγείας. Πρέπει, επίσης, να αναφέρει οποιαδήποτε επικίνδυνη κατάσταση ή κατάσταση στο χώρο εργασίας του και να αποφεύγει την επικίνδυνη περιοχή εργασίας μέχρι να εξαλειφθεί η κατάσταση (GOK-OSHA, 2007). Όταν οι εργαζόμενοι συμμετέχουν στην ανάπτυξη ενός συστήματος ΑΥΕ, είναι πιο πιθανό να αναγνωρίσουν και να υιοθετήσουν το πρόγραμμα ασφάλειας και υγείας (Takala & Pallab, 2000).

Η ενεργή κουλτούρα ασφάλειας και η διαβούλευση είναι σημαντικά στοιχεία για την αποδοτική διαχείριση της ασφάλειας και της υγείας. Οι ευκαιρίες για ανταλλαγή απόψεων επιτρέπουν στους ανθρώπους να εκφράζουν τις απόψεις τους, οι οποίες με τη σειρά τους

βοηθούν στη λήψη αποφάσεων. Οι εργοδότες, οι εργαζόμενοι και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να συμβουλευούνται σε όλα τα στάδια προετοιμασίας, εκτέλεσης και αξιολόγησης των πολιτικών και των συστημάτων. Η αξιοποίηση της γνώσης, της εμπειρίας και των σκέψεων του προσωπικού οδηγεί στον εντοπισμό των περισσότερων κινδύνων και στην καλύτερη επιλογή αποδοτικών μέτρων ελέγχου (Takala & Pallab, 2000).

Οι εργοδότες υποχρεούνται να υποστηρίζουν τη συμμετοχή των εργαζομένων σε όλα τα στάδια του σχεδίου διαχείρισης ΑΥΕ και να παρέχουν τους αναγκαίους πόρους (ILO-OSH, 2001). Ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την ύπαρξη επιτροπής ασφάλειας και υγείας στον χώρο εργασίας. Η επιτροπή ΑΥΕ είναι ένας σημαντικός σύνδεσμος επικοινωνίας μεταξύ των εργαζομένων και της διοίκησης. Η επιτροπή ασφάλειας και υγείας είναι ένας καλός διάυλος για τη συμμετοχή των εργαζομένων στον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός προγράμματος διαχείρισης ασφάλειας και υγείας (MIOSHA, 2011).

Ο διορισμός κοινών επιτροπών ασφάλειας και υγείας διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ της διοίκησης και των εργαζομένων, η οποία είναι απαραίτητη για τη διατήρηση ενός υγιούς εργασιακού περιβάλλοντος, την καθιέρωση και διατήρηση ενός καλού κοινωνικού κλίματος και για την επίτευξη ευρύτερων στόχων (Alli, 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΣΚΟΠΟΣ & ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

4.1 Σκοπός

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να διερευνήσει τις επιδράσεις των κύριων νόμων και κανονισμών περιβαλλοντικής πολιτικής και υγιεινής και ασφάλειας στους δημόσιους οργανισμούς, καθώς και το ρόλο τους στη διαμόρφωση στρατηγικών και δράσεων για την περιβαλλοντική προστασία και την εφαρμογή συστημάτων για την υγιεινή και ασφάλεια στο χώρο εργασίας.

4.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θέτει η παρούσα εργασία είναι:

- Πώς επηρεάζουν οι κυριότεροι νόμοι και κανονισμοί περιβαλλοντικής πολιτικής τους δημόσιους οργανισμούς / επιχειρήσεις και ποιο ρόλο διαδραματίζουν στη διαμόρφωση της στρατηγικής και των δράσεων τους όσον αφορά την περιβαλλοντική προστασία;
- Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι δημόσιοι οργανισμοί/επιχειρήσεις στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών νόμων και κανονισμών και πώς μπορούν να υπερνικηθούν αυτές οι προκλήσεις προκειμένου να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι και οι δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί;
- Ποιος είναι ο ρόλος της δέσμευσης της διοίκησης στην υλοποίηση και αποτελεσματικότητα των πρακτικών υγιεινής και ασφάλειας στους δημόσιους οργανισμούς / επιχειρήσεις της Ελλάδας;
- Πώς η συμμετοχή των εργαζομένων επηρεάζει την αποδοτικότητα των συστημάτων διαχείρισης υγιεινής και ασφάλειας στους δημόσιους οργανισμούς / επιχειρήσεις της Ελλάδας;

Τα συμπεράσματα που θα εξαχθούν από τις απαντήσεις που θα ληφθούν θα ήταν χρήσιμα στη χάραξη της πολιτικής από τους οργανισμούς προκειμένου αυτοί να καθορίζουν την στρατηγική τους για την ευαισθητοποίηση των εργαζομένων στα υπό διερεύνηση θέματα. Ταυτόχρονα, μπορεί να πραγματοποιηθεί χρήση των αποτελεσμάτων σε ημερίδες που θα διοργανωθούν ανά

τομέα του δημοσίου όπως υπουργεία, ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού, δημόσιοι οργανισμοί ώστε να διορθωθούν ελλείψεις που αφορούν την περιβαλλοντική πολιτική και την ασφάλεια και υγιεινή των εργαζομένων τους.

4.3 Μεθοδολογία έρευνας

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκε τόσο η ποσοτική ανάλυση για την επεξεργασία των ερωτήσεων κλειστού τύπου του ερωτηματολογίου όσο και η ποιοτική ανάλυση των ερωτήσεων ανοικτού τύπου του ερωτηματολογίου.

Η ποσοτική μεθοδολογία είναι το κυρίαρχο ερευνητικό πλαίσιο στις επιστήμες. Αναφέρεται σε ένα σύνολο στρατηγικών, τεχνικών και υποθέσεων που χρησιμοποιούνται για τη μελέτη των μεταβλητών μέσω της εξερεύνησης αριθμητικών προτύπων. Η ποσοτική έρευνα συγκεντρώνει μια σειρά από αριθμητικά δεδομένα. Ορισμένα από τα αριθμητικά δεδομένα είναι εγγενώς ποσοτικά (π.χ. προσωπικό εισόδημα), ενώ σε άλλες περιπτώσεις επιβάλλεται η αριθμητική δομή (π.χ. σε κλίμακα από το 1 έως το 10). Η συλλογή ποσοτικών πληροφοριών επιτρέπει στους ερευνητές να διεξάγουν απλές έως εξαιρετικά εξελιγμένες στατιστικές αναλύσεις που συγκεντρώνουν τα δεδομένα (Coghlan & Brydon-Miller, 2014).

Η ποιοτική έρευνα περιλαμβάνει τη συλλογή και ανάλυση αφηγήσεων ή / και παρατηρήσεων μέσω μεθοδολογιών όπως συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης ή εθνογραφίες (Coghlan & Brydon-Miller, 2014). Η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου χρησιμοποιήθηκε για να διερευνήσει τις απαντήσεις στις ανοικτού τύπου ερωτήσεις, και είναι μια μέθοδος για την ταυτοποίηση και κατανόηση της προοπτικής ενός συμμετέχοντα σε σχέση με ένα συγκεκριμένο θέμα, εμπειρία ή φαινόμενο (Rozental et al., 2015). Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκαν τα βήματα επεξεργασίας των ποιοτικών απαντήσεων όπως περιγράφεται στους Rozental et al. (2015). Πιο συγκεκριμένα, οι απαντήσεις στις ανοικτού τύπου ερωτήσεις διαβάστηκαν και ενοποιήθηκαν χρησιμοποιώντας τις πραγματικές λέξεις των ερευνώμενων, δηλαδή μειώθηκαν σε μονάδες που κατέγραφαν το νόημα ολόκληρης της απάντησης. Οι μονάδες στη συνέχεια κωδικοποιήθηκαν σε θέματα. Κατά τη διάρκεια της ανάλυσης, οι αρχικές απαντήσεις επαναδιαβάστηκαν και συγκρίθηκαν με τη διατύπωση των επόμενων θεμάτων και κατηγοριών σε μια επαναληπτική διαδικασία για να διασφαλιστεί ότι τα νοήματα που μεταφέρονται από τους συμμετέχοντες παρέμεναν συνεπή.

4.4 Δείγμα και Μεθοδολογία Έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτελούν δημόσιοι υπάλληλοι οι οποίοι εργάζονται σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, όπως αυτοί αναφέρονται στο μητρώο της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Στόχος ήταν να συμμετάσχουν τουλάχιστον 150 άτομα από τα συνολικά 170 στα οποία δόθηκε το ερωτηματολόγιο.

Η δειγματοληψία που χρησιμοποιήθηκε ήταν δειγματοληψία ευκολίας και η δειγματοληψία χιονοστιβάδας. Η δειγματοληψία ευκολίας είναι η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη μέθοδος δειγματοληψίας. Το δείγμα επιλέγεται με βάση την ευκολία του ερευνητή. Συχνά οι ερωτηθέντες επιλέγονται επειδή βρίσκονται στο σωστό μέρος τη σωστή στιγμή (Acharya et al., 2013). Η δειγματοληψία ευκολίας είναι ένας τύπος μη πιθανής ή μη τυχαίας δειγματοληψίας όπου τα μέλη του πληθυσμού στόχου που πληρούν ορισμένα πρακτικά κριτήρια, όπως η εύκολη πρόσβαση, η γεωγραφική εγγύτητα, η διαθεσιμότητα σε μια δεδομένη στιγμή ή η προθυμία να συμμετέχουν, περιλαμβάνονται για τους σκοπούς της μελέτης. Αναφέρεται, επίσης, στα ερευνητικά υποκείμενα του πληθυσμού που είναι εύκολα προσβάσιμα στον ερευνητή (Etikan, 2016).

Η δειγματοληψία χιονοστιβάδας είναι μια από τις πιο δημοφιλείς μεθόδους δειγματοληψίας στην έρευνα, κεντρικό στοιχείο της οποίας είναι τα χαρακτηριστικά της δικτύωσης και της παραπομπής. Οι ερευνητές συνήθως ξεκινούν με έναν μικρό αριθμό αρχικών επαφών, που ταιριάζουν στα κριτήρια της έρευνας και καλούνται να συμμετάσχουν στην έρευνα. Στην παρούσα έρευνα το ερωτηματολόγιο δόθηκε σε 15 άτομα. Στη συνέχεια ζητείται από τους συμμετέχοντες να προτείνουν άλλες επαφές που ταιριάζουν με τα κριτήρια της έρευνας και οι οποίοι ενδεχομένως θα μπορούσαν επίσης να είναι πρόθυμοι συμμετέχοντες, οι οποίοι στη συνέχεια προτείνουν άλλους πιθανούς συμμετέχοντες κ.ο.κ. (Parker et al., 2020). Οι ερευνητές, ως εκ τούτου, χρησιμοποιούν τα κοινωνικά τους δίκτυα για να δημιουργήσουν αρχικούς δεσμούς, με τη δειγματοληψία να αναπτύσσεται από αυτά, συλλαμβάνοντας μια αυξανόμενη αλυσίδα συμμετεχόντων. Η δειγματοληψία συνήθως ολοκληρώνεται μόλις επιτευχθεί το μέγεθος δείγματος στόχου ή το σημείο κορεσμού (Parker et al., 2020).

4.5 Ερευνητικό εργαλείο

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο δημιουργήθηκε ειδικά για το σκοπό της παρούσας έρευνας και διανεμήθηκε διαδικτυακά. Περιλάμβανε ερωτήσεις κλειστού και

ανοικτού τύπου. Πιο συγκεκριμένα το ερωτηματολόγιο ήταν χωρισμένο σε τρία τμήματα ως εξής:

- Α – Τμήμα: περιλάμβανε τέσσερις ερωτήσεις κλειστού τύπου για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (Φύλο, Ηλικία, Επίπεδο Εκπαίδευσης και Φορέα Εργασίας).
- Β – Τμήμα: Περιείχε 17 ερωτήσεις σχετικά με την περιβαλλοντική πολιτική. Πιο συγκεκριμένα εννέα (9) ερωτήσεις κλειστού τύπου αφορούσαν στην επίδραση των νόμων και κανονισμών στην περιβαλλοντική πολιτική των δημοσίων οργανισμών και έξι (6) ερωτήσεις κλειστού τύπου και δύο (2) ανοικτού τύπου αφορούσαν στις προκλήσεις στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και στους τρόπους αντιμετώπισης
- Γ – Τμήμα: Περιείχε 18 ερωτήσεις σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια των δημοσίων οργανισμών. Πιο συγκεκριμένα εννέα (9) ερωτήσεις κλειστού τύπου αφορούσαν στην αποτελεσματικότητα των πρακτικών υγιεινής και ασφάλειας και οκτώ (8) ερωτήσεις κλειστού τύπου και μία (1) ανοικτού τύπου ήταν σχετικές με τη συμμετοχή των υπαλλήλων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας.

Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου ήταν διαβαθμισμένες σε 5βάθμια κλίμακα Linkert ως εξής (1= καθόλου, ... , 5 = Πάρα πολύ).

4.6 Διαδικασία

Μετά την ολοκλήρωση της δημιουργίας του ερωτηματολογίου ξεκίνησε η δημιουργία του στο google forms και αποστάλθηκε ο σύνδεσμος μέσω των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (Facebook, Instagram) σε ομάδες, καθώς και μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε γνωστούς που γνώριζε ο συγγραφέας ότι εργάζονται στο δημόσιο τομέα. Παράλληλα, υπήρχε ένα μήνυμα στην αποστολή το οποίο παρότρυνε τους συμμετέχοντες να προωθήσουν το σύνδεσμο σε γνωστούς ή και σε ομάδες των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης που γνώριζαν ότι εργάζονταν στον δημόσιο τομέα.

Κατά την αποστολή του ερωτηματολογίου υπήρχε ενημέρωση του συμμετέχοντα για το σκοπό της παρούσας έρευνας και ότι δεν απορρέει κάποιο οικονομικό όφελος ούτε για τον ερευνητή, αλλά και ούτε για τους συμμετέχοντες. Η συμμετοχή ήταν εθελοντική και μπορούσαν να

αποχωρήσουν οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμούσαν. Επίσης, υπήρχε η διασφάλιση προς τους συμμετέχοντες ότι δε θα υπήρχε η δημοσιοποίηση των προσωπικών τους δεδομένων ενώ τα δεδομένα θα φυλάσσονταν στον υπολογιστή του συγγραφέα. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου απαιτούσε περίπου 20 λεπτά.

Η έρευνα διήρκησε από 27/5/2024 έως και 2/6/2024. Μετά τη συμπλήρωση του απαιτούμενου αριθμού συμμετεχόντων τα ποσοτικά δεδομένα εισάχθηκαν στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS όπου ξεκίνησε η ποσοτική τους ανάλυση ενώ τα ποιοτικά σε excel όπου ξεκίνησε η ποιοτική τους ανάλυση.

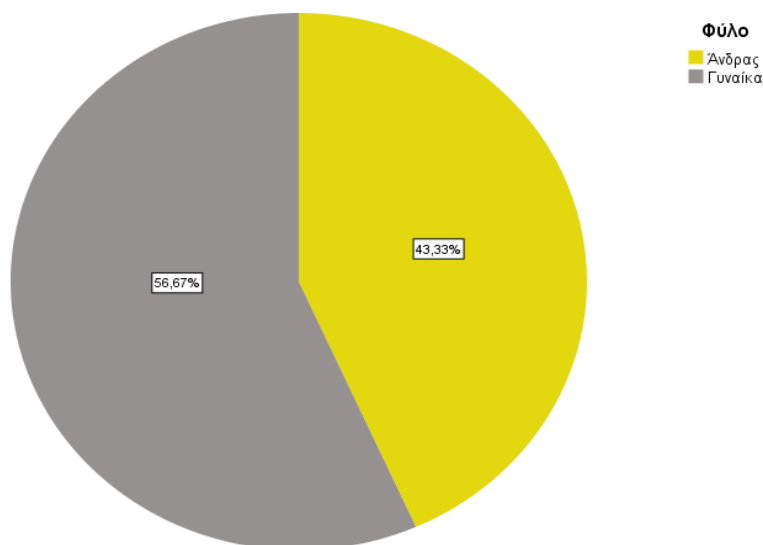
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

5.1 Δημογραφικά στοιχεία

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 150 εργαζόμενοι φορέων του Δημοσίου Τομέα, εκ των οποίων το 43,3% (N = 65) ήταν άνδρες και το υπόλοιπο 56,7% (N = 85) ήταν γυναίκες (Πίνακας 1, Διάγραμμα 1).

Πίνακας 1: Κατανομή Φύλου συμμετεχόντων

	N	%	Αθροιστικό Ποσοστό
Άνδρας	65	43,3	43,3
Γυναίκα	85	56,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

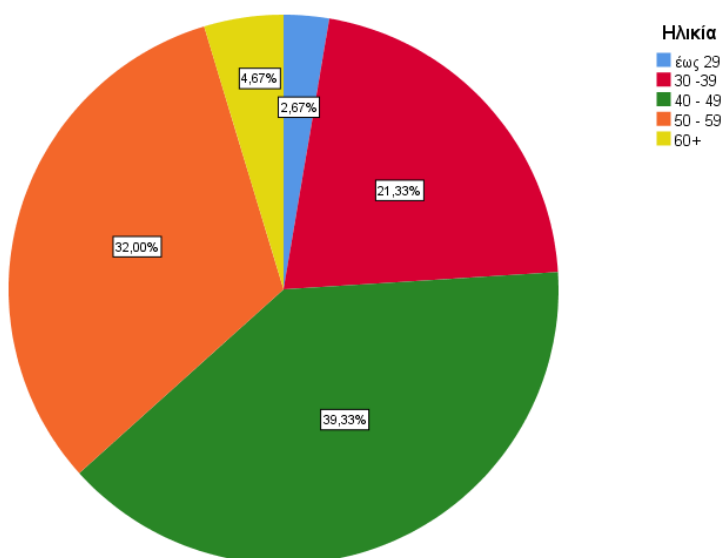

Διάγραμμα 1: Κατανομή Φύλου συμμετεχόντων

Η ηλικιακή κατηγορία που δήλωσαν οι εργαζόμενοι ήταν κυρίως στην «40 – 49» με το 39,3% (N = 59) των συμμετεχόντων και ακολουθούν οι ηλικιακές κατηγορίες «50 – 59» με ποσοστό συμμετοχής 32% (N = 48), η ηλικιακή κατηγορία «30 – 39» με ποσοστό συμμετοχής 21,3% (N = 32), η ηλικιακή κατηγορία «60+» με ποσοστό συμμετοχής 4,7% (N = 7) και στην ηλικιακή κατηγορία «έως 29» συμμετείχε το 2,7% (N = 4) (Πίνακας 2, Διάγραμμα 2).

Πίνακας 2: Ηλικιακή κατανομή συμμετεχόντων

	N	%	Αθροιστικό Ποσοστό
έως 29	4	2,7	2,7
30 - 39	32	21,3	24,0
40 - 49	59	39,3	63,3
50 - 59	48	32,0	95,3
60+	7	4,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

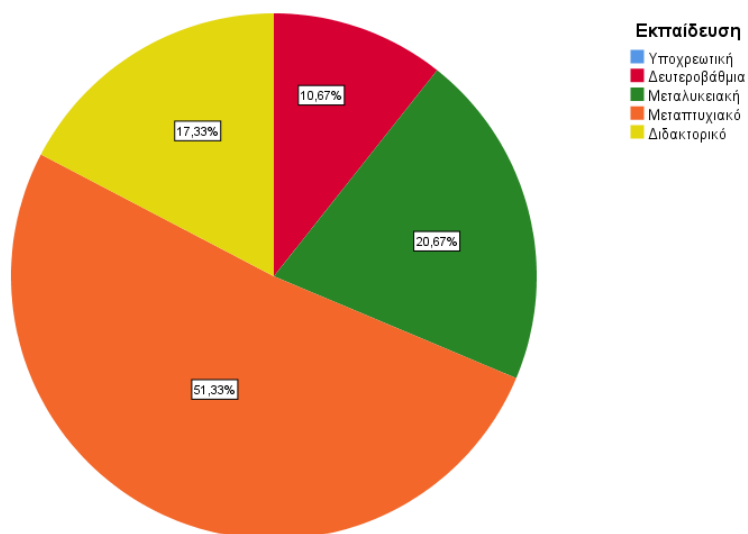

Διάγραμμα 2: Ηλικιακή κατανομή συμμετεχόντων

Σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων περισσότερο από τους μισούς ήτοι το 51,3% (N = 77) ήταν κάτοχοι Μεταπτυχιακού Διπλώματος, Μεταλυκειακή Εκπαίδευση δήλωσε το 20,7% (N = 31) των συμμετεχόντων, κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος ήταν το 17,3% (N = 26) των συμμετεχόντων και απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ήταν το 10,7% (N = 16) των συμμετεχόντων (Πίνακας 3, Διάγραμμα 3).

Πίνακας 3: Επίπεδο εκπαίδευσης συμμετεχόντων

	N	%	Αθροιστικό Ποσοστό
Δευτεροβάθμια	16	10,7	10,7
Μεταλυκειακή	31	20,7	31,3
Μεταπτυχιακό	77	51,3	82,7
Διδακτορικό	26	17,3	100,0
Σύνολο	150	100,0	

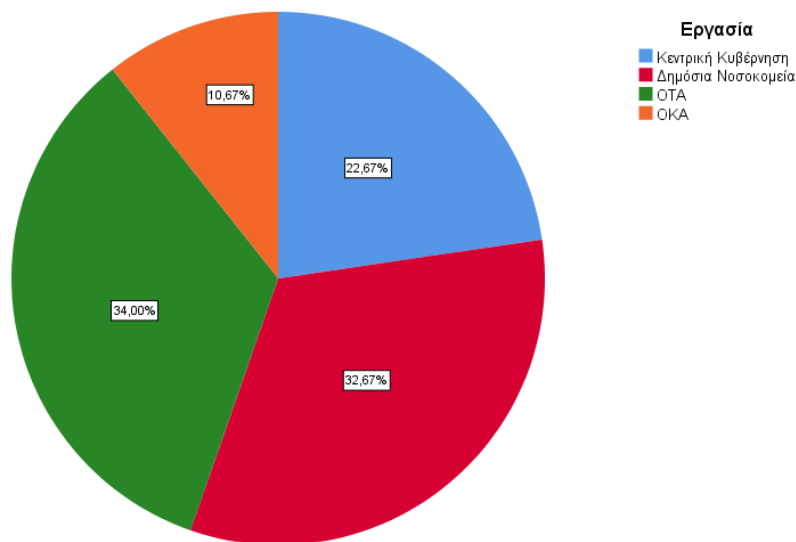

Διάγραμμα 3: Επίπεδο εκπαίδευσης συμμετεχόντων

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες εργάζονταν σε ΟΤΑ με ποσοστό συμμετοχής 34% (N = 51) και ακολουθούν εργαζόμενοι σε δημόσιο νοσοκομείο με ποσοστό συμμετοχής 32,7% (N = 49), εργαζόμενοι στην Κεντρική Κυβέρνηση με ποσοστό 22,7% (N = 34) και τέλος εργαζόμενοι σε ΟΚΑ με ποσοστό 10,7% (N = 16) (Πίνακας 4, Διάγραμμα 4).

Πίνακας 4: Φορέας εργασίας συμμετεχόντων

	N	%	Αθροιστικό Ποσοστό
Κεντρική Κυβέρνηση	34	22,7	22,7
Δημόσια Νοσοκομεία	49	32,7	55,3
ΟΤΑ	51	34,0	89,3
ΟΚΑ	16	10,7	100,0
Σύνολο	150	100,0	

Διάγραμμα 4: Φορέας εργασίας ρυμμετεχόντων

5.2 Ποσοτική ανάλυση ερωτήσεων

Σχετικά με τις ερωτήσεις για την επίδραση των νόμων και των κανονισμών στην περιβαλλοντική πολιτική των δημοσίων οργανισμών που εργάζονται οι ρυμμετέχοντες, στις περισσότερες απαντήσεις είχαν μία μέτρια στάση ενώ σε κάποιες κινήθηκαν λίγο ή αρκετά πιο θετικά. Πιο συγκεκριμένα στην ερώτηση:

- «Πόσο σημαντική είναι η επίδραση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στις δραστηριότητες και τις πολιτικές του δημόσιου οργανισμού σας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 30,7% των ρυμμετεχόντων, μέτρια το 38% των ρυμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 31,3%.
- «Σε ποιο βαθμό οι περιβαλλοντικοί νόμοι και κανονισμοί καθορίζουν τη στρατηγική του δημόσιου οργανισμού σας όσον αφορά την περιβαλλοντική προστασία» καθόλου ή λίγο απάντησε το 18% των ρυμμετεχόντων, μέτρια το 40% των ρυμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 42%.
- «Πόσο ανταποκρίνεται ο δημόσιος οργανισμός σας στις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 32% των ρυμμετεχόντων, μέτρια το 22,7% των ρυμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 45,3%.

- «Πώς αξιολογείτε τη συνεισφορά της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στη βελτίωση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης στον δημόσιο οργανισμό σας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 17,3% των συμμετεχόντων, μέτρια το 52% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 30,70%.
- «Σε ποιο βαθμό η περιβαλλοντική νομοθεσία έχει συνεπάγει αλλαγές στην πολιτική λήψη αποφάσεων του δημόσιου οργανισμού σας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 36% των συμμετεχόντων, μέτρια το 40% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 24%.
- «Πώς αξιολογείτε το επίπεδο συμμόρφωσης του δημόσιου οργανισμού με την περιβαλλοντική νομοθεσία» καθόλου ή λίγο απάντησε το 30,6% των συμμετεχόντων, μέτρια το 54,7% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 14,7%
- «Πόσο εφικτό είναι για τον δημόσιο οργανισμό σας να συμμορφωθεί με τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές» καθόλου ή λίγο δεν απάντησε κανένας, μέτρια το 28,7% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 71,3%
- «Σε ποιο βαθμό οι περιβαλλοντικοί νόμοι και κανονισμοί έχουν θετική επίδραση στις περιβαλλοντικές πρακτικές του δημόσιου οργανισμού σας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 4,7% των συμμετεχόντων, μέτρια το 37,6% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 57,7%
- «Πόσο σημαντικό θεωρείτε ότι είναι να υπάρχει συνεργασία μεταξύ του δημόσιου οργανισμού σας και των αρμόδιων αρχών για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας» καθόλου δεν απάντησε κανένας, μέτρια το 1,3% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 98,6%

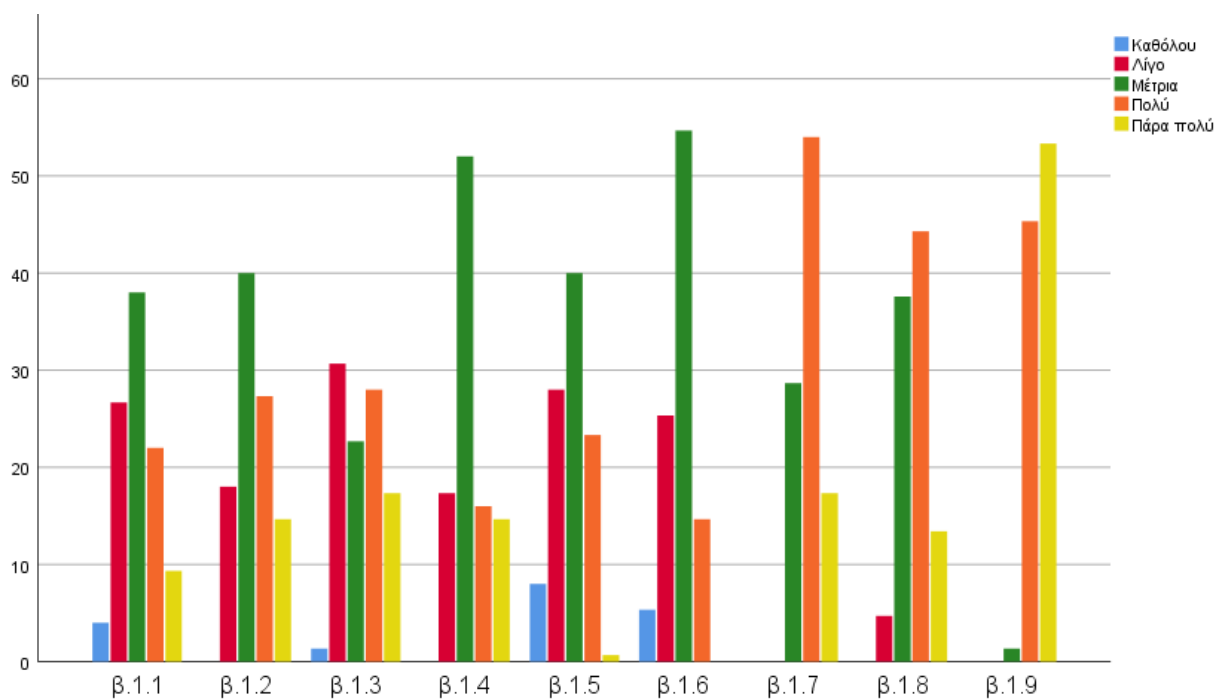
Οι περισσότεροι συμμετέχοντες κρίνουν μέτρια την επίδραση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στις δραστηριότητες και τις πολιτικές του δημόσιου οργανισμού, αλλά θεωρούν ότι καθορίζει σημαντικά την στρατηγική του οργανισμού. Σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες θεωρούν ότι ο οργανισμός ανταποκρίνεται σε μεγάλο βαθμό στις απαιτήσεις της νομοθεσίας αλλά, όμως, η συνεισφορά της νομοθεσίας στη βελτίωση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης είναι μέτρια. Σε αυτό ίσως να ευθύνεται ότι, όπως αναφέρουν αρκετοί, δε λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη η περιβαλλοντική νομοθεσία στην πολιτική λήψης αποφάσεων και ως εκ τούτου δεν είναι και ιδιαίτερα σημαντική η συμμόρφωση του δημοσίου οργανισμού.

Η συντριπτική πλειοψηφία (71,3%) θεωρεί ότι είναι πολύ εφικτό για τον οργανισμό τους να συμμορφωθεί με τις προδιαγραφές και η πλειοψηφία (57,7%) κρίνει τη θετική επίδραση των νόμων ως σημαντική. Σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες (98,6%) θεωρούν πολύ σημαντική τη συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή της νομοθεσίας.

Πίνακας 5: Η επίδραση των νόμων και κανονισμών στην περιβαλλοντική πολιτική των δημοσίων οργανισμών.

		Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα πολύ	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
B.1.1	Πόσο σημαντική είναι η επίδραση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στις δραστηριότητες και τις πολιτικές του δημόσιου οργανισμού σας	6	4,0%	40	26,7%	57	38,0%	33	22,0%	14	9,3%
B.1.2	Σε ποιο βαθμό οι περιβαλλοντικοί νόμοι και κανονισμοί καθορίζουν τη στρατηγική του δημόσιου οργανισμού σας όσον αφορά την περιβαλλοντική προστασία	0	0,0%	27	18,0%	60	40,0%	41	27,3%	22	14,7%
B.1.3	Πόσο ανταποκρίνεται ο δημόσιος οργανισμός σας στις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας	2	1,3%	46	30,7%	34	22,7%	42	28,0%	26	17,3%
B.1.4	Πώς αξιολογείτε τη συνεισφορά της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στη βελτίωση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης στον δημόσιο οργανισμό σας	0	0,0%	26	17,3%	78	52,0%	24	16,0%	22	14,7%
B.1.5	Σε ποιο βαθμό η περιβαλλοντική νομοθεσία έχει συνεπάγει αλλαγές στην πολιτική λήψη αποφάσεων του δημόσιου οργανισμού σας	12	8,0%	42	28,0%	60	40,0%	35	23,3%	1	0,7%
B.1.6	Πώς αξιολογείτε το επίπεδο συμμόρφωσης του δημόσιου οργανισμού με την περιβαλλοντική νομοθεσία	8	5,3%	38	25,3%	82	54,7%	22	14,7%	0	0,0%
B.1.7	Πόσο εφικτό είναι για τον δημόσιο οργανισμό σας να συμμορφωθεί με τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές	0	0,0%	0	0,0%	43	28,7%	81	54,0%	26	17,3%

		Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα πολύ	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
B.1.8	Σε ποιο βαθμό οι περιβαλλοντικοί νόμοι και κανονισμοί έχουν θετική επίδραση στις περιβαλλοντικές πρακτικές του δημόσιου οργανισμού σας	0	0,0%	7	4,7%	56	37,6%	66	44,3%	20	13,4%
B.1.9	Πόσο σημαντικό θεωρείτε ότι είναι να υπάρχει συνεργασία μεταξύ του δημόσιου οργανισμού σας και των αρμόδιων αρχών για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας	0	0,0%	0	0,0%	2	1,3%	68	45,3%	80	53,3%

Διάγραμμα 5: Η επίδραση των νόμων και κανονισμών στην περιβαλλοντική πολιτική των δημοσίων οργανισμών.

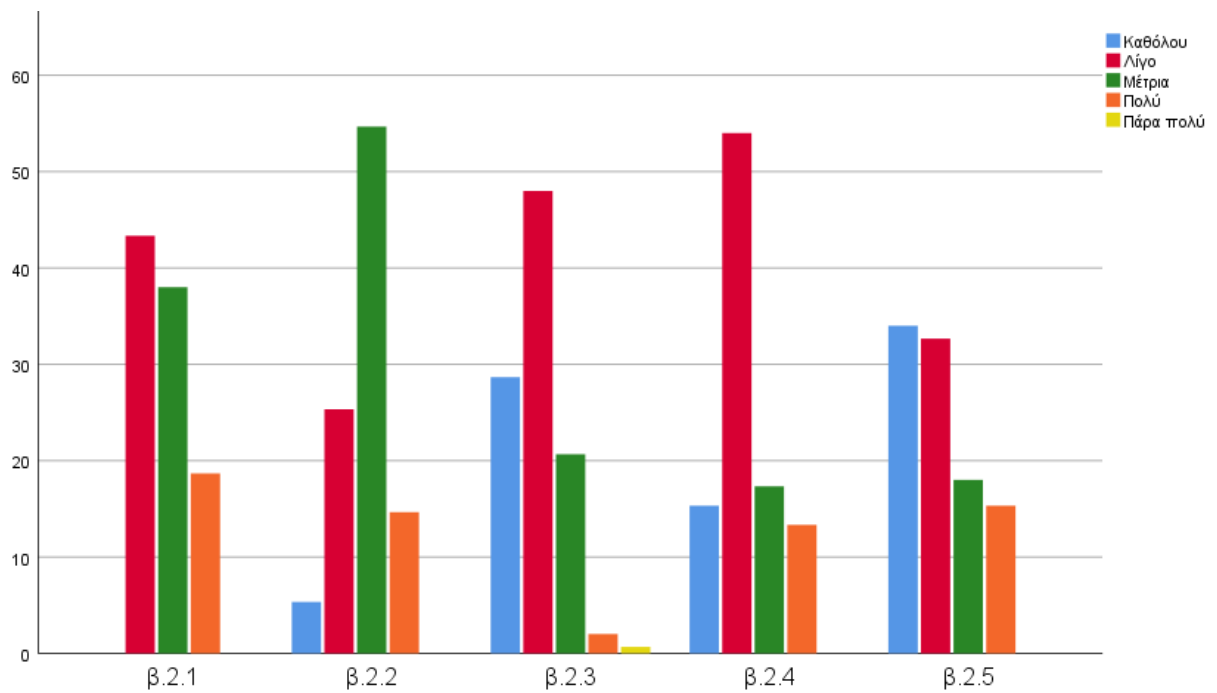
Στις ερωτήσεις για τις προκλήσεις στην εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και τρόποι αντιμετώπισης οι περισσότερες απαντήσεις κινήθηκαν μεταξύ της επιλογής λίγο και μέτρια. Πιο συγκεκριμένα στην ερώτηση:

- «Πόσο δύσκολο θεωρείτε ότι είναι για τον δημόσιο οργανισμό σας να συμμορφωθεί με τους περιβαλλοντικούς νόμους και κανονισμούς» καθόλου ή λίγο απάντησε το 43% των συμμετεχόντων, μέτρια το 38% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 18,7%.
- «Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε ότι είναι οι προσπάθειες για την επίλυση των περιβαλλοντικών προκλήσεων από τον δημόσιο οργανισμό σας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 30,7% των συμμετεχόντων, μέτρια το 54,7% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 14,7%.
- «Πόσο συχνά συνεργάζεται με άλλους δημόσιους οργανισμούς ή αρμόδιους φορείς για θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής» καθόλου ή λίγο απάντησε το 76,7% των συμμετεχόντων, μέτρια το 20,7% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 2,7%.
- «Πώς αξιολογείτε τη συνεργασία με άλλους δημόσιους οργανισμούς ή αρμόδιους φορείς ως προς την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων» καθόλου ή λίγο απάντησε το 69,3% των συμμετεχόντων, μέτρια το 17,3% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 13,3%.
- «Πώς αξιολογείτε την υποστήριξη που λαμβάνετε από την κοινότητα ή τους πολίτες σχετικά με τις προσπάθειές σας για περιβαλλοντική προστασία» καθόλου ή λίγο απάντησε το 66,7% των συμμετεχόντων, μέτρια το 18% των συμμετεχόντων και πολύ ή πάρα πολύ το 15,3%.

Συμπερασματικά βλέπουμε ότι οι συμμετέχοντες θεωρούν τη συμμόρφωση των δημοσίων οργανισμών στους περιβαλλοντικούς νόμους και κανονισμούς μέτρια όπως, επίσης, αξιολογούν ως μέτρια την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων. Η συνεργασία με άλλους δημόσιους οργανισμούς ή αρμόδιους φορείς για θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής είναι μία πρόκληση για τους ερωτηθέντες. Επιπλέον, η υποστήριξη από την κοινότητα ή τους πολίτες για τις περιβαλλοντικές προσπάθειες των δημοσίων οργανισμών θεωρείται γενικά ανεπαρκής. Μέσα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων διαφαίνεται ότι θα πρέπει οι προσπάθειες της διοίκησης να επικεντρωθούν στη συνεργασία και την υποστήριξη για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων (Πίνακας 6, Διάγραμμα 6).

Πίνακας 6: Προκλήσεις στην εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και τρόποι αντιμετώπισης

		Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα πολύ	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
β.2.1	Πόσο δύσκολο θεωρείτε ότι είναι για τον δημόσιο οργανισμό σας να συμμορφωθεί με τους περιβαλλοντικούς νόμους και κανονισμούς	0	0,0%	65	43,3%	57	38,0%	28	18,7%	0	0,0%
β.2.2	Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε ότι είναι οι προσπάθειες για την επίλυση των περιβαλλοντικών προκλήσεων από τον δημόσιο οργανισμό σας	8	5,3%	38	25,3%	82	54,7%	22	14,7%	0	0,0%
β.2.3	Πόσο συχνά συνεργάζεται με άλλους δημόσιους οργανισμούς ή αρμόδιους φορείς για θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής	43	28,7%	72	48,0%	31	20,7%	3	2,0%	1	0,7%
β.2.4	Πώς αξιολογείτε τη συνεργασία με άλλους δημόσιους οργανισμούς ή αρμόδιους φορείς ως προς την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων	23	15,3%	81	54,0%	26	17,3%	20	13,3%	0	0,0%
β.2.5	Πώς αξιολογείτε την υποστήριξη που λαμβάνετε από την κοινότητα ή τους πολίτες σχετικά με τις προσπάθειές σας για περιβαλλοντική προστασία	51	34,0%	49	32,7%	27	18,0%	23	15,3%	0	0,0%

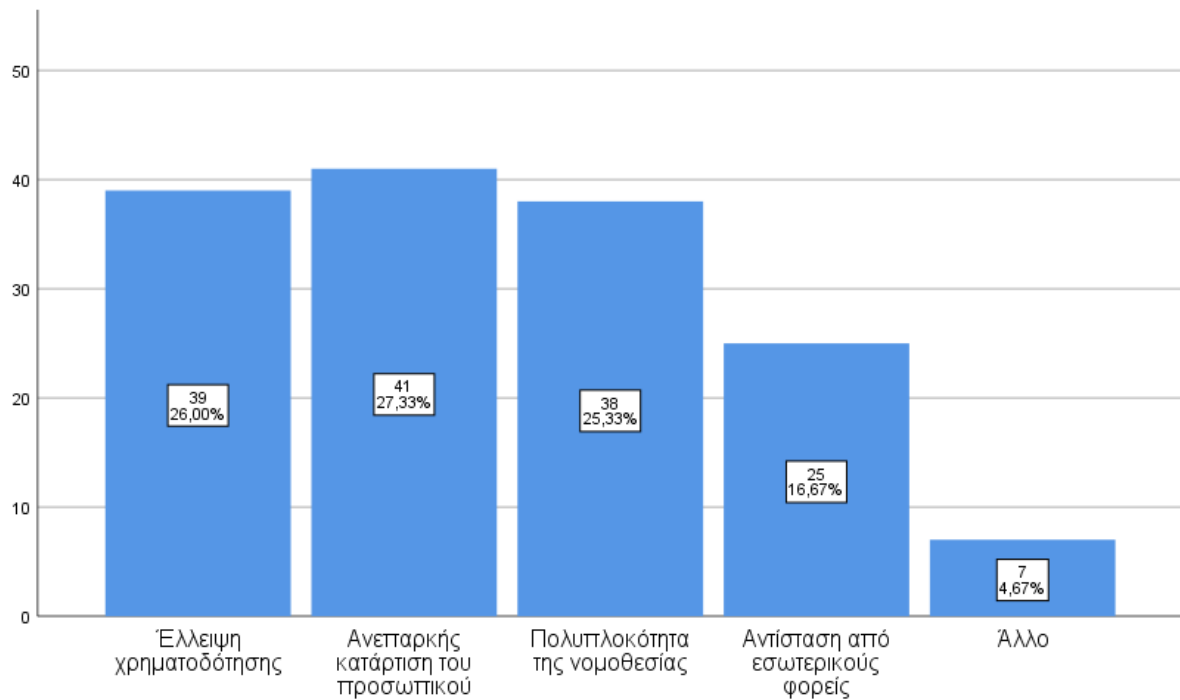

Διάγραμμα 6: Προκλήσεις στην εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και τρόποι αντιμετώπισης

Στην ερώτηση για το ποια θεωρούν τα κυριότερα εμπόδια για την εφαρμογή των περιβαλλοντικών νόμων, οι περισσότεροι με ποσοστό 27,3% (N = 41) θεωρούν την ανεπαρκή κατάρτιση του προσωπικού και ακολουθεί με 26% (N = 39) η έλλειψη χρηματοδότησης, με 25,3% (N = 38) η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας και η αντίσταση από εσωτερικούς φορείς με 16,7% (N = 25). Το 4,7% (N = 7) επέλεξε την επιλογή άλλο, η οποία θα αναλυθεί στη συνέχεια στην ποιοτική ανάλυση των ερωτήσεων (Πίνακας 7, Διάγραμμα 7).

Πίνακας 7: Κύρια εμπόδια εφαρμογής περιβαλλοντικών νόμων

	N	%
Έλλειψη χρηματοδότησης	39	26,0%
Ανεπαρκής κατάρτιση του προσωπικού	41	27,3%
Πολυπλοκότητα της νομοθεσίας	38	25,3%
Αντίσταση από εσωτερικούς φορείς	25	16,7%
Άλλο	7	4,7%

Διάγραμμα 7: Κύρια εμπόδια εφαρμογής περιβαλλοντικών νόμων

Στις απαντήσεις στο τμήμα Γ της Υγιεινής και Ασφάλειας Δημοσίων οργανισμών αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των πρακτικών υγιεινής και ασφάλειας οι απαντήσεις των συμμετεχόντων επικεντρώθηκαν κυρίως στο Λίγο, Μέτρια και Πολύ Πιο συγκεκριμένα στην ερώτηση:

- «Η διοίκηση αναφέρει θέματα υγιεινής και ασφάλειας στις συναντήσεις» καθόλου ή λίγο απάντησε το 29,4%, μέτρια το 26,7% και πολύ ή πάρα πολύ το 44%.
- «Η διοίκηση επικοινωνεί τους στόχους και τους σκοπούς των προγραμμάτων υγιεινής και ασφάλειας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 17,3%, μέτρια το 27,3% και πολύ ή πάρα πολύ το 55,3%.
- «Η διοίκηση εμπλέκεται ενεργά σε δραστηριότητες σχετικές με την υγιεινή και την ασφάλεια;» καθόλου ή λίγο απάντησε το 56,7%, μέτρια το 19,3% και πολύ ή πάρα πολύ το 24%.
- «Η διοίκηση δείχνει αληθινό ενδιαφέρον για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων» καθόλου ή λίγο απάντησε το 51,3%, μέτρια το 35,3% και πολύ ή πάρα πολύ το 13,3%.

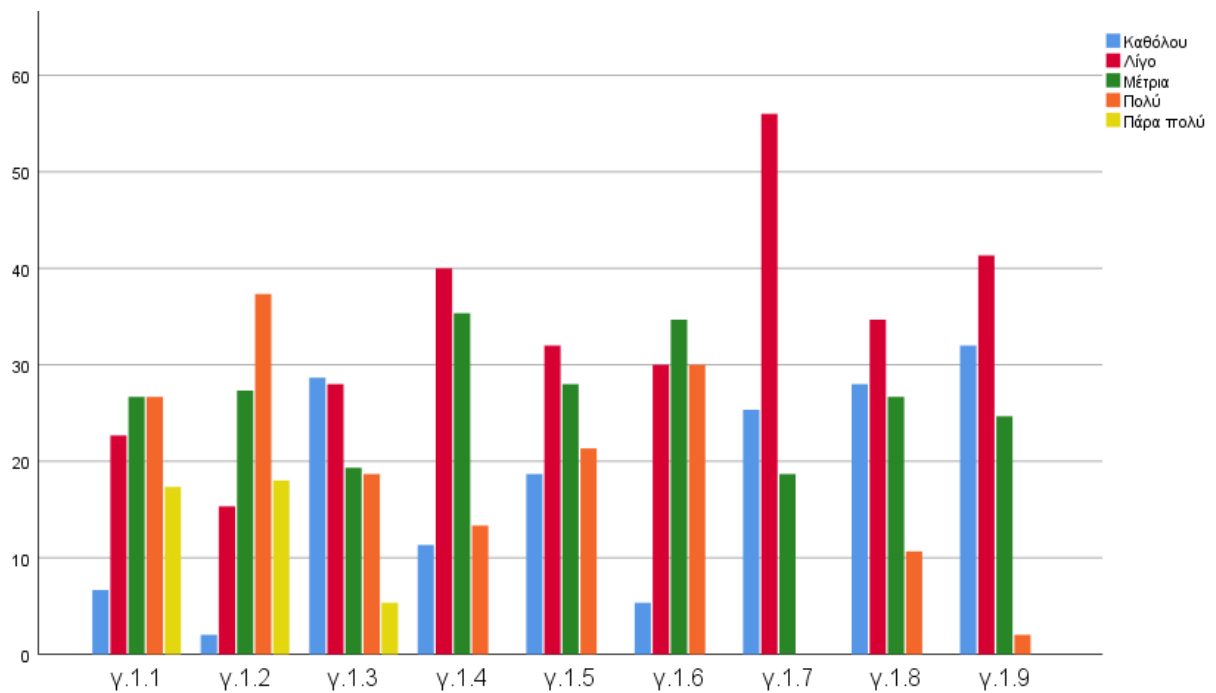
- «Η διοίκηση αντιμετωπίζει αποτελεσματικά της αναφορές για επικίνδυνες καταστάσεις» καθόλου ή λίγο απάντησε το 50,70%, μέτρια το 28% και πολύ ή πάρα πολύ το 21,3%.
- «Η διοίκηση ελέγχει συχνά τις πολιτικές και τις διαδικασίες για την υγιεινή και ασφάλεια» καθόλου ή λίγο απάντησε το 35,3%, μέτρια το 34,7% και πολύ ή πάρα πολύ το 30%.
- «Η διοίκηση παρέχει τακτική εκπαίδευση και επιμόρφωση στους εργαζόμενους για θέματα υγιεινής και ασφάλειας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 81,3%, μέτρια το 18,7% και πολύ ή πάρα πολύ δεν απάντησε κανένας.
- «Η διοίκηση διενεργεί επιθεωρήσεις στους χώρους εργασίας για να διασφαλίσει την τήρηση των προτύπων υγιεινής και ασφάλειας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 62,7%, μέτρια το 26,7% και πολύ ή πάρα πολύ το 10,7%.
- «Νιώθετε ικανοποιημένος/η από την δέσμευση της διοίκησης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 73,3%, μέτρια το 24,7% και πολύ ή πάρα πολύ το 2%.

Οι περισσότεροι θεωρούν ότι η διοίκηση αναφέρει θέματα υγιεινής και ασφάλειας συχνά στις συναντήσεις, ενώ επικοινωνεί καλά τους στόχους και τους σκοπούς των σχετικών προγραμμάτων. Όμως, αρκετοί θεωρούν τη συμμετοχή της διοίκησης σε δραστηριότητες υγιεινής και ασφάλειας όχι ιδιαίτερα ικανοποιητική. Επιπρόσθετα, η διοίκηση ελέγχει τις πολιτικές και τις διαδικασίες για την υγιεινή και ασφάλεια σε μέτριο βαθμό, ενώ οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι η τακτική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εργαζομένων είναι σχεδόν ανύπαρκτη (Πίνακας 8, Διάγραμμα 8).

Πίνακας 8: Αποτελεσματικότητα πρακτικών υγιεινής & ασφάλειας

		Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα πολύ	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
γ.1.1	Η διοίκηση αναφέρει θέματα υγιεινής και ασφάλειας στις συναντήσεις	10	6,7%	34	22,7%	40	26,7%	40	26,7%	26	17,3%
γ.1.2	Η διοίκηση επικοινωνεί τους στόχους και τους σκοπούς των προγραμμάτων υγιεινής και ασφάλειας	3	2,0%	23	15,3%	41	27,3%	56	37,3%	27	18,0%

		Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα πολύ	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
γ.1.3	η διοίκηση εμπλέκεται ενεργά σε δραστηριότητες σχετικές με την υγιεινή και την ασφάλεια;	43	28,7%	42	28,0%	29	19,3%	28	18,7%	8	5,3%
γ.1.4	η διοίκηση δείχνει αληθινό ενδιαφέρον για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων	17	11,3%	60	40,0%	53	35,3%	20	13,3%	0	0,0%
γ.1.5	Η διοίκηση αντιμετωπίζει αποτελεσματικά της αναφορές για επικίνδυνες καταστάσεις	28	18,7%	48	32,0%	42	28,0%	32	21,3%	0	0,0%
γ.1.6	Η διοίκηση ελέγχει συχνά τις πολιτικές και τις διαδικασίες για την υγιεινή και ασφάλεια	8	5,3%	45	30,0%	52	34,7%	45	30,0%	0	0,0%
γ.1.7	Η διοίκηση παρέχει τακτική εκπαίδευση και επιμόρφωση στους εργαζόμενους για θέματα υγιεινής και ασφάλειας	38	25,3%	84	56,0%	28	18,7%	0	0,0%	0	0,0%
γ.1.8	Η διοίκηση διενεργεί επιθεωρήσεις στους χώρους εργασίας για να διασφαλίσει την τήρηση των προτύπων υγιεινής και ασφάλειας	42	28,0%	52	34,7%	40	26,7%	16	10,7%	0	0,0%
γ.1.9	Νιώθετε ικανοποιημένος/η από την δέσμευση της διοίκησης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας	48	32,0%	62	41,3%	37	24,7%	3	2,0%	0	0,0%

Διάγραμμα 8: Αποτελεσματικότητα πρακτικών υγιεινής & ασφάλειας

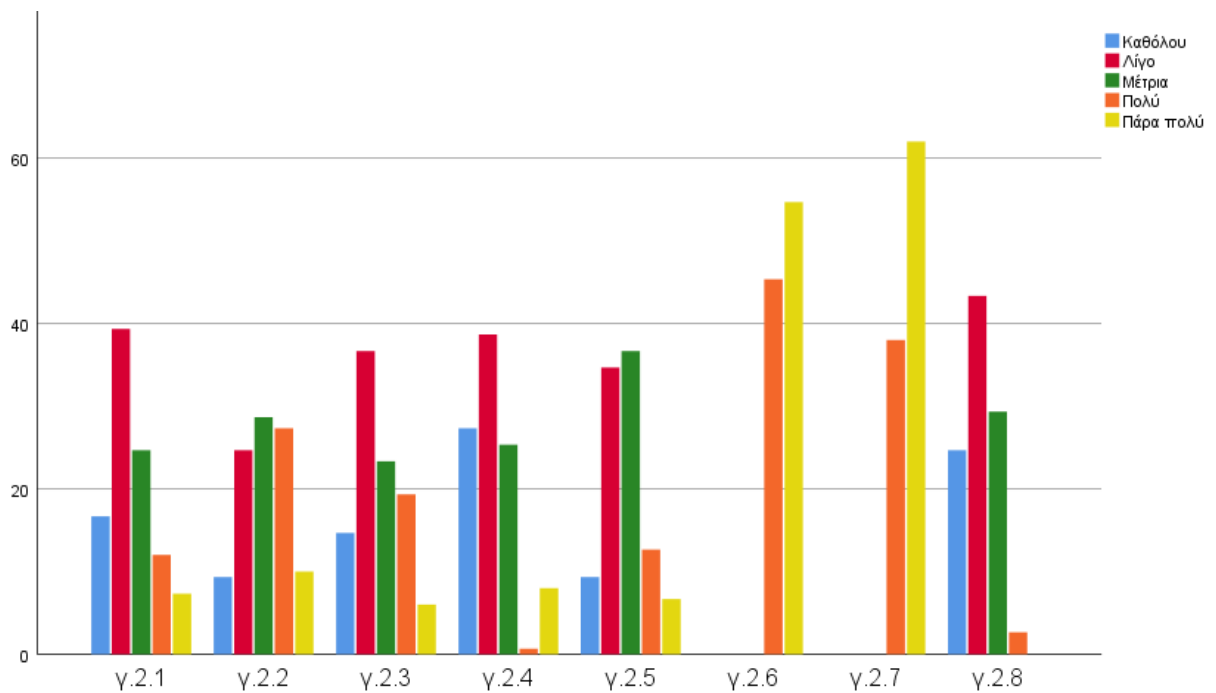
Και τέλος, όσον αφορά τις απόψεις των εργαζομένων για τη συμμετοχή των υπαλλήλων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας οι απαντήσεις είχαν ως εξής, στην ερώτηση:

- «Η γνώμη σας είναι σημαντική για ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 56%, μέτρια το 24,7% και πολύ ή πάρα πολύ το 19,3%.
- «Αναφέρετε συχνά επικίνδυνες καταστάσεις ή συμπεριφορές στο χώρο εργασίας σας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 34%, μέτρια το 28,7% και πολύ ή πάρα πολύ το 37,3%.
- «Είστε ικανοποιημένοι από την ανταπόκριση της διοίκησης στις αναφορές σας για επικίνδυνες καταστάσεις» καθόλου ή λίγο απάντησε το 51,4%, μέτρια το 23,3% και πολύ ή πάρα πολύ το 25,3%.
- «Λαμβάνετε εκπαίδευση σχετικά με την υγιεινή και την ασφάλεια» καθόλου ή λίγο απάντησε το 66%, μέτρια το 25,3% και πολύ ή πάρα πολύ το 8,7%.
- «Ενημερώνεστε για τις πολιτικές και τις διαδικασίες υγιεινής και ασφάλειας στον χώρο εργασίας σας» καθόλου ή λίγο απάντησε το 44%, μέτρια το 36,7% και πολύ ή πάρα πολύ το 19,4%.
- «Η συμμετοχή των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας είναι σημαντική για την επιτυχία των προγραμμάτων» όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν πάρα πολύ.
- «Η ενεργή συμμετοχή σας σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας επηρεάζει την προσωπική σας ασφάλεια και υγεία στην εργασία» όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν πάρα πολύ.

- «Είστε ικανοποιημένοι από τις ευκαιρίες που έχετε για να συμβάλλετε στη βελτίωση των πρακτικών υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας σας;»

Πίνακας 9: Συμμετοχή των υπαλλήλων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας

		Καθόλου		Λίγο		Μέτρια		Πολύ		Πάρα πολύ	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
γ.2.1	Η γνώμη σας είναι σημαντική για ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας	25	16,7%	59	39,3%	37	24,7%	18	12,0%	11	7,3%
γ.2.2	Αναφέρετε συχνά επικίνδυνες καταστάσεις ή συμπεριφορές στο χώρο εργασίας σας	14	9,3%	37	24,7%	43	28,7%	41	27,3%	15	10,0%
γ.2.3	Είστε ικανοποιημένοι από την ανταπόκριση της διοίκησης στις αναφορές σας για επικίνδυνες καταστάσεις	22	14,7%	55	36,7%	35	23,3%	29	19,3%	9	6,0%
γ.2.4	Λαμβάνετε εκπαίδευση σχετικά με την υγιεινή και την ασφάλεια	41	27,3%	58	38,7%	38	25,3%	1	0,7%	12	8,0%
γ.2.5	Ενημερώνεστε για τις πολιτικές και τις διαδικασίες υγιεινής και ασφάλειας στον χώρο εργασίας σας	14	9,3%	52	34,7%	55	36,7%	19	12,7%	10	6,7%
γ.2.6	Η συμμετοχή των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας είναι σημαντική για την επιτυχία των προγραμμάτων	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	68	45,3%	82	54,7%
γ.2.7	Η ενεργή συμμετοχή σας σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας επηρεάζει την προσωπική σας ασφάλεια και υγεία στην εργασία	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	57	38,0%	93	62,0%
γ.2.8	Είστε ικανοποιημένοι από τις ευκαιρίες που έχετε για να συμβάλλετε στη βελτίωση των πρακτικών υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας σας;	37	24,7%	65	43,3%	44	29,3%	4	2,7%	0	0,0%

Διάγραμμα 9: Συμμετοχή των υπαλλήλων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας

5.3 Ανάλυση ποιοτικών ερωτήσεων

ΕΡΩΤΗΣΗ: «Ποια είναι τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζει ο δημόσιος οργανισμός στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών νόμων και κανονισμών;»

Μέσα από τις απαντήσεις των ερωτώμενων αναδείχθηκαν τρία ακόμη εμπόδια, η γραφειοκρατία, η έλλειψη συντονισμού των τμημάτων και η έλλειψη μακροπρόθεσμου σχεδιασμού.

Γραφειοκρατία

Η γραφειοκρατία αποτελεί ένα σημαντικό αρνητικό παράγοντα εξέλιξης στο Ελληνικό Δημόσιο και παρά τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού οι εργαζόμενοι εξακολουθούν και την αναφέρουν ως ένα παράγοντα αναχρονισμού καθώς περιπλέκει κατά πολύ τις διαδικασίες και καθυστερεί σημαντικά την υλοποίησή τους. Κάθε διαδικασία θα πρέπει να εγκριθεί από πολλά μέλη της διοίκησης ή/και συμβούλια/επιτροπές και αυτό συνεπάγεται καθυστερήσεις και μείωση της απόδοσης και ως εκ τούτου του παραγόμενου αποτελέσματος

- *"Η γραφειοκρατία καθυστερεί σημαντικά την υλοποίηση οποιασδήποτε ενέργειας πόσο μάλλον εάν επιθυμούμε να προωθήσουμε μία περιβαλλοντική πρωτοβουλία. Απαιτούνται συνεχώς εγκρίσεις και ο χρόνος που ξοδεύεται στις διαδικασίες είναι υπερβολικός."*
- *"Με το μέγεθος της γραφειοκρατίας δεν είναι δυνατόν να υπάρχει συντονισμένη δράση."*

Έλλειψη συντονισμού των τμημάτων

Ένα ακόμα θέμα που έθιξαν οι εργαζόμενοι είναι η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διαφόρων τμημάτων και υπηρεσιών τόσο μεταξύ διαφορετικών οργανισμών, αλλά και εντός του ίδιου του οργανισμού. Πολλές φορές τα τμήματα λειτουργούν ανεξάρτητα και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που λειτουργούν και ανταγωνιστικά. Αυτό σίγουρα δεν ωφελεί την απόδοση του οργανισμού ενώ προωθεί μία αίσθηση χάους και αναποτελεσματικότητας.

- *«Τα τμήματα λειτουργούν ανεξάρτητα Δεν υπάρχει συνεργασία.»*
- *«Δεν υπάρχει κατάλληλη εκπαίδευση.»*

Έλλειψη Μακροπρόθεσμου Σχεδιασμού

Αρκετοί συμμετέχοντες ανέφεραν, επίσης, την έλλειψη μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, τονίζοντας τη σημασία της σταθερότητας και της συνέπειας των αποφάσεων, καθώς και των περιβαλλοντικών νόμων και πρακτικών. Για να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές είναι βιώσιμες, μια στρατηγική πρέπει να εφαρμόζεται με συνέπεια και να διαρκεί διαχρονικά. Διαφορετικά, οι ενέργειες του οργανισμού θα είναι κατακερματισμένες και ασυνεχείς, με αρνητικές συνέπειες.

- *"Η διοίκηση δεν έχει σαφή σχέδια και σίγουρα δεν είναι μακροπρόθεσμα. Κάθε χρόνο αλλάζουν οι προτεραιότητες, με αποτέλεσμα να μην έχουμε σταθερότητα στις δράσεις μας."*

- *"Χωρίς μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, δεν μπορούμε να μιλάμε και ένα καλό αποτέλεσμα."*

ΕΡΩΤΗΣΗ: «Ο Ρόλος του Δημόσιου Οργανισμού στη Διαμόρφωση Στρατηγικής για την Περιβαλλοντική Προστασία»

Εκπαίδευση & Ενημέρωση

Οι απαντήσεις των ερωτώμενων ανέδειξαν την ανάγκη για εκπαίδευση και περισσότερη ενημέρωση όχι μόνο των υπαλλήλων αλλά και γενικότερα των πολιτών. Η εφαρμογή των κανόνων δεν μπορεί να εφαρμόζεται μόνο από μία μερίδα της κοινωνίας. Η προσπάθεια που πρέπει να καταβληθεί για την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος πρέπει να είναι συλλογική. Το δημόσιο μπορεί να αναλάβει έναν πιο ουσιαστικό και ενεργό ρόλο για την ευαισθητοποίηση της κοινότητας σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας. Μπορεί να παρέχει προγράμματα και να πραγματοποιεί εκστρατείες για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης. Μέσα από τη συνεχή εκπαίδευση είναι δυνατή η βαθύτερη κατανόηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων ώστε να γίνουν αποδεκτές οι λύσεις που έχουν προταθεί και να υιοθετηθούν σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

- *"Πιστεύω ότι ο οργανισμός που δουλεύω αλλά και γενικότερα όλος ο Δημόσιος τομέας πρέπει να αναλάβει πιο ενεργό ρόλο στην εκπαίδευση των πολιτών και των υπαλλήλων."*
- *"Η συχνή διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων για την ενημέρωση όλων μας θα ευαισθητοποιήσει περισσότερο κόσμο"*
- *"Ο δημόσιος οργανισμός πρέπει να λειτουργεί ως κέντρο πληροφόρησης για την κοινότητα, ..."*
- *"Οι δημόσιοι οργανισμοί θα μπορούσαν να συνεργάζονται με σχολεία και άλλους φορείς για να προωθήσουν την περιβαλλοντική εκπαίδευση από νεαρή ηλικία."*

ΕΡΩΤΗΣΗ: «Πως πιστεύετε ότι θα μπορούσε να βελτιωθεί η υγιεινή και ασφάλεια στο χώρο εργασίας σας;»

Στην ερώτηση αυτή προέκυψαν 3 θέματα: α) η ανάγκη για βελτίωση των εγκαταστάσεων υγιεινής, β) Συχνότερες επιθεωρήσεις και γ) Η ασφάλεια είναι συλλογική ευθύνη

Βελτίωση των Εγκαταστάσεων Υγιεινής:

Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την επιθυμία για αναβάθμιση και καλύτερη συντήρηση των υγειονομικών εγκαταστάσεων. Ο καθαρισμός των υγειονομικών εγκαταστάσεων και των χώρων υγιεινής πρέπει να είναι συχνός, ιδιαίτερα σε χώρους όπου υπάρχουν πολλοί εργαζόμενοι, όταν γίνεται χρήση των χώρων από πολίτες και φυσικά σε νοσοκομεία και ιατρεία.

Αυτό περιλαμβάνει πιο τακτικό καθαρισμό και συντήρηση των τουαλετών και των κοινόχρηστων χώρων. Αυτή η απάντηση υπογραμμίζει τη σημασία της υγιεινής και της καθαριότητας ως βασικών παραγόντων για τη δημιουργία ενός ασφαλούς και υγιούς περιβάλλοντος εργασίας. Οι εργαζόμενοι θεωρούν ότι οι βελτιωμένες υγειονομικές συνθήκες μπορούν να μειώσουν την πιθανότητα διάδοσης ασθενειών και να δημιουργούν ένα περιβάλλον υγιές στο οποίο θα εργάζονται όλοι με ασφάλεια

- *«Θα ήθελα να δω βελτιώσεις στις εγκαταστάσεις υγιεινής, όπως καλύτερο καθαρισμό και συντήρηση των τουαλετών και των κοινόχρηστων χώρων.»*
- *«Δεν είναι λίγες οι φορές που αναγκαζόμαστε οι ίδιοι οι υπάλληλοι να καθαρίζουμε τις τουαλέτες»*

Συχνότερες Επιθεωρήσεις:

Κάποιοι συμμετέχοντες τόνισαν την ανάγκη συχνότερων επιθεωρήσεων στους χώρους εργασίας. Οι εργασιακοί χώροι θα πρέπει να αξιολογούνται τακτικά ώστε έγκαιρα να αναγνωρίζονται τυχόν προβλήματα ή κίνδυνοι και να αντιμετωπίζονται στην αρχή της δημιουργίας τους και όχι όταν τα προβλήματα έχουν γίνει χρόνια. Τα θέματα ασφαλείας πρέπει να εντοπίζονται και να επιλύονται άμεσα, προτού εξελιχθούν σε σοβαρότερα προβλήματα. Η πρόληψη συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της συνολικής ασφάλειας στον εργασιακό χώρο.

- «... οι συχνότερες επιθεωρήσεις στους χώρους εργασίας μπορούν να λύσουν γρήγορα τα προβλήματα προτού αυτά χρονίσουν.»

Η ασφάλεια είναι συλλογική ευθύνη

Η ενθάρρυνση μιας κουλτούρας μέσα στον οργανισμό όπου όλοι οι εργαζόμενοι είναι υπεύθυνοι για την ασφάλεια των συναδέλφων τους, θεωρείται επίσης από τους ερωτώμενους ως ένας τρόπος βελτίωσης της ασφάλειας στον χώρο εργασίας. Όταν οι εργαζόμενοι νιώθουν ότι η ασφάλεια είναι συλλογική ευθύνη, είναι πιο πιθανό να παρατηρούν και να αναφέρουν κινδύνους, να ακολουθούν τις διαδικασίες ασφαλείας και να υποστηρίζουν τους συναδέλφους τους σε θέματα ασφαλείας. Επιπρόσθετα, ένα τέτοιο αίσθημα κοινής ευθύνης μπορεί να ενισχύσει την εφαρμογή των πολιτικών ασφαλείας και να προάγει ένα περιβάλλον αλληλεγγύης και συνεργασίας.

- "Η ενθάρρυνση μιας κουλτούρας ασφαλείας, όπου όλοι οι εργαζόμενοι αισθάνονται υπεύθυνοι για την ασφάλεια των συναδέλφων τους, θα μπορούσε να κάνει μεγάλη διαφορά."

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα εργασία επιδίωξε τη διερεύνηση των επιδράσεων των κύριων νόμων και κανονισμών περιβαλλοντικής πολιτικής και υγιεινής και ασφάλειας στους δημόσιους οργανισμούς. Πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή έρευνα σε 150 δημοσίους υπαλλήλους με μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών (56,7% έναντι 43,3% των ανδρών). Η μεγαλύτερη παρουσία των γυναικών στο δείγμα αντανακλά τη μεγαλύτερη προσέλευση των γυναικών στο δημόσιο τομέα. Ο τομέας αυτός είναι ένας εργασιακός χώρος ελκυστικός στις γυναίκες λόγω των προνομίων που προσφέρει για τη μητρότητα και για την εργασιακή ασφάλεια (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όπως αναφέρεται στην Βαρουξή, 2016). Η ηλικία των συμμετεχόντων ήταν κυρίως μεταξύ 40 και 50. Υπήρχε πολύ μικρή εκπροσώπηση των μικρότερων ηλικιών. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι μετά την οικονομική κρίση έχουν μειωθεί σημαντικά οι προσλήψεις δημοσίων υπαλλήλων. Επίσης, μικρή ήταν και η εκπροσώπηση μεγαλύτερων ηλικιών (60+). Οι ηλικίες αυτές χρησιμοποιούν λιγότερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ανταποκρίνονται πιο δύσκολα σε έρευνες διαδικτυακές. Μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων είχαν μεταπτυχιακό και επίσης, αρκετοί είχαν διδακτορικό. Οι προσλήψεις στο δημόσιο με κριτήρια, ιδιαίτερα μετά το 2001 που το ΑΣΕΠ έγινε Ανεξάρτητη Αρχή, ευνοούν την πρόσληψη προσωπικού με υψηλή εκπαίδευση. Η ανταπόκριση των συμμετεχόντων ήταν από όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης.

Οι συμμετέχοντες έθιξαν ιδιαίτερα ότι οι δημόσιοι οργανισμοί προσπαθούν να ανταποκριθούν στην περιβαλλοντική νομοθεσία και να εφαρμόσουν τους νόμους και τους κανονισμούς, αλλά εντοπίζουν ότι η περιβαλλοντική νομοθεσία δε λαμβάνεται υπόψη στις πολιτικές αποφάσεις. Τα κράτη έχουν συνήθως διαφορετικές απόψεις σχετικά με τις προτεραιότητες πολιτικής (Peters, 2017).

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες έχουν εντοπίσει κάποιες προκλήσεις στην εφαρμογή των νόμων και κανονισμών, οι οποίες δυσχεραίνουν το έργο όλου του οργανισμού. Όπως αναφέρεται και στη συνέχεια, η γραφειοκρατία είναι ένα βασικό πρόβλημα εφαρμογής των πολιτικών αποφάσεων. Γενικά, η γραφειοκρατία στις χώρες της Νότιας Ευρώπης έχει συνδεθεί με αρνητικά στερεότυπα (Sotiropoulos, 2004). Όπως αναφέρει ο Sotiropoulos (2004) οι σύγχρονες κρατικές αρχές επιτρέπεται να ασκούν μόνο εκείνες τις ενέργειες που ορίζονται από το νόμο. Αυτή η αρχή εφαρμόζεται στις γραφειοκρατίες της Νότιας Ευρώπης με υπερβολικό και κατακερματισμένο τρόπο, γεγονός που έχει οδηγήσει σε υπερπαραγωγή νόμων και διαταγμάτων. Η υπερπαραγωγή κανονισμών συνδέεται με τη νομιμοφροσύνη, την τάση να

βλέπουμε τα πράγματα μέσα από το πρίσμα των διατάξεων του νόμου και να αντιμετωπίζουμε όλα τα νέα προβλήματα με την προσφυγή στην ψήφιση νέας νομοθεσίας ή τροποποιήσεων της υπάρχουσας (Sotiropoulos, 2004).

Σε γενικές γραμμές οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι υπάρχει μέτρια ανταπόκριση των οργανισμών σε θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής ενώ θεωρούν ότι δεν είναι δύσκολη η εφαρμογή τους. Πέρα από την γραφειοκρατία που εντόπισαν ως μία πρόκληση στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών νόμων και κανονισμών οι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι δεν υπάρχει συνεργασία με άλλους φορείς ή όπου αυτή υπάρχει είναι το πολύ σε μέτριο βαθμό. Όπως αναδείχθηκε και από τις απαντήσεις των ερωτώμενων στην ανοικτή ερώτηση για τα εμπόδια που αντιμετωπίζει ο οργανισμός στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών νόμων και κανονισμών η έλλειψη συνεργασίας εντοπίζεται τόσο μεταξύ των διαφορετικών οργανισμών όσο και εντός του ίδιου οργανισμού.

Από θεσμική άποψη, η εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας είναι μια πολυτομεακή και πολυεπίπεδη πρόκληση συντονισμού. Προκύπτει επειδή οι σύγχρονες – δηλαδή λειτουργικά διαφοροποιημένες – κυβερνήσεις οργανώνουν τις δραστηριότητες διακυβέρνησής τους σε κλαδικά υπουργεία και ολόένα και περισσότερο αποκεντρωμένους φορείς. Αυτές οι δομές οδηγούν σε ζήτηση για οργανωτικές δομές και διαδικασίες που είναι ικανές να παρέχουν πιο συντονισμένη διακυβέρνηση μεταξύ των διαφόρων τμημάτων (Jordan & Lenschow, 2010).

Στην πράξη, η υπάρχουσα βιβλιογραφία εντοπίζει λίγες δικαιοδοσίες, στις οποίες η ενσωμάτωση της πολιτικής έχει γίνει μια καθημερινή οργανωτική ρουτίνα, σε αντίθεση με έναν απλώς μεταβατικό πολιτικό στόχο, σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων. Ενώ οι περισσότερες δικαιοδοσίες προσπαθούν να αναπτύξουν διοικητικά μέσα που συνδέουν τομείς πολιτικής στο καθημερινό επίπεδο χάραξης πολιτικής, για παράδειγμα, διυπουργικές ομάδες εργασίας ή γραφεία συνδέσμου, υπάρχουν πολύ λιγότερα –και συνήθως μόνο ασθενώς ενεργά– παραδείγματα δομών συντονισμού σε στρατηγικό επίπεδο. Για παράδειγμα, η συνένωση Υπουργείων ή η δημιουργία πράσινων Υπουργικών Συμβουλίων και ενός ισχυρού κεντρικού Υπουργείου ή Συμβουλίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη (Jordan & Lenschow, 2010). Οι Lamm et al. (2015) επισημαίνουν ότι καθώς οι οργανισμοί αυξάνουν τις προσπάθειές τους για εταιρική οικοδόμηση, η συνεχιζόμενη πρόκληση είναι να μεταφραστούν οι επίσημες οργανωτικές πολιτικές σε αποκεντρωμένες και αναδυόμενες μεμονωμένες πρωτοβουλίες. Διαφορετικά, τα προγράμματα θα ενσωματωθούν ελάχιστα, οι καινοτομίες θα χαθούν, η τεχνολογία δε θα χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά και τα προβλήματα δεν θα επιλυθούν έγκαιρα και

αποτελεσματικά. Μέσω των διακριτικών τους ενεργειών, οι εργαζόμενοι συμβάλλουν συνεπώς στην περιβαλλοντική απόδοση, βοηθούν στην αντιμετώπιση της ποικιλομορφίας και της πολυπλοκότητας των περιβαλλοντικών θεμάτων και αντισταθμίζουν τους εγγενείς περιορισμούς των επίσημων πρακτικών διαχείρισης, συστημάτων και τεχνολογιών. Με άλλα λόγια, οι πολλές μικρής κλίμακας, εθελοντικές συμπεριφορές των εργαζομένων καθορίζουν επίσης, συνολικά και με την πάροδο του χρόνου, τη μορφή και την τροχιά της οργανωτικής διαδικασίας για το περιβάλλον που αναπτύσσεται από την αμοιβαία σχέση μεταξύ δράσης και δομής (Raineri & Paillé, 2016).

Επίσης, η κοινότητα και οι πολίτες γενικότερα δεν υποστηρίζουν σημαντικά τις προσπάθειες του δημοσίου για την προώθηση της περιβαλλοντικής προστασίας. Οι Ardoin et al. (2020) αναφέρουν ότι η αποτελεσματική περιβαλλοντική εκπαίδευση αντιπροσωπεύει κάτι περισσότερο από μια μονοκατευθυντική μεταφορά πληροφοριών. Το σύνολο εργαλείων της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης αναπτύσσει και ενισχύει περιβαλλοντικές στάσεις, αξίες και γνώσεις, καθώς και δεξιότητες που προετοιμάζουν τα άτομα και τις κοινότητες να αναλάβουν συνεργατικά θετική περιβαλλοντική δράση. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση διευκολύνει επίσης τις συνδέσεις μεταξύ εφαρμόσιμων ερευνητικών ευρημάτων και πρακτικών επί του πεδίου, δημιουργώντας συνεργατικούς χώρους όπου οι ενδιαφερόμενοι συνεργάζονται για να αντιμετωπίσουν δυναμικά περιβαλλοντικά ζητήματα με την πάροδο του χρόνου. Στη συστηματική τους ανασκόπηση οι Ardoin et al. (2020) αποκάλυψαν ότι τα προγράμματα που αναφέρουν άμεσα αποτελέσματα, σε σύγκριση με εκείνα που αναφέρουν έμμεσα αποτελέσματα, διέφεραν στο κύριο θέμα που ασχολούνταν. Πιο συγκεκριμένα, τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που κατέγραφαν άμεσες επιπτώσεις περιλάμβαναν εστίαση σε τοπικά ζητήματα ή τοπικά σημαντικές διαστάσεις ευρύτερων ζητημάτων, συνεργασία με επιστήμονες, διαχειριστές πόρων και/ή κοινοτικές οργανώσεις· ενσωματωμένα στοιχεία δράσης· και σκόπιμες δομές μέτρησης και αναφοράς.

Η έλλειψη μακροχρόνιου σχεδιασμού στην περιβαλλοντική πολιτική είναι ακόμη ένας παράγοντας που εντοπίζεται από τους εργαζόμενους ως ανασταλτικός παράγοντας για μία αποτελεσματική περιβαλλοντική πολιτική. Οι κυβερνητικές πολιτικές διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και στη διαμόρφωση της αυριανής κοινωνίας. Για να καθοριστεί η επιτυχία των παρεμβάσεων πολιτικής, είναι σημαντικό να τεθούν σαφείς στόχοι και να παρακολουθούνται οι επιδόσεις. Ωστόσο, υπάρχει ο κίνδυνος οι κυβερνήσεις να υιοθετήσουν μια βραχυπρόθεσμη προσέγγιση στη χάραξη πολιτικής και να επικεντρωθούν στην επίτευξη γρήγορων αποτελεσμάτων, χάνοντας τα σημαντικά

αποτελέσματα που πραγματοποιούνται μόνο μέσω μακροπρόθεσμων πολιτικών παρεμβάσεων (Qaddoumi & Hashweh, 2022).

Σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας διαφαίνεται μέσα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων ότι υπάρχει μία σχετικά καλή προσέγγιση από τους δημόσιους φορείς. Πιο συγκεκριμένα, η διοίκηση φαίνεται να ενδιαφέρεται και να προσεγγίζει θέματα υγιεινής και ασφάλειας και προσπαθεί αρκετά ικανοποιητικά να επικοινωνήσει τους στόχους και τους σκοπούς των σχετικών προγραμμάτων. Το πρόβλημα εντοπίζεται από τους συμμετέχοντες ότι στη συνέχεια δεν εμπλέκεται ιδιαίτερα ενεργά στις διαδικασίες και δεν φροντίζει για την επαρκή εκπαίδευση των και επιμόρφωση των εργαζομένων (Vinodkumar & Bhasi, 2010).

Βασικό στοιχείο σε κάθε επιτυχημένο οργανισμό, σε κάθε επιτυχημένο πρόγραμμα πρόληψης ατυχημάτων και σε οποιοδήποτε πρόγραμμα επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας είναι η αποτελεσματική εκπαίδευση σε θέματα ασφάλειας καθώς βελτιώνει τις δεξιότητες συμπεριφοράς, τις σχετικές γνώσεις ή/και στάσεις. Η εκπαίδευση σε θέματα ασφάλειας παρέχει επίσης τα μέσα για να γίνουν τα ατυχήματα πιο προβλέψιμα. Για να βελτιωθεί το επίπεδο ασφάλειας και υγείας για όλους τους εργαζομένους, ο οργανισμός θα πρέπει να θεσπίσει ένα συστηματικό, ολοκληρωμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης σε θέματα ασφάλειας και υγείας για τους υπαλλήλους, να παρέχει έναν μέντορα για αυτούς τους υπαλλήλους και να χρησιμοποιεί ένα σύστημα για να βοηθήσει τους εργαζόμενους στον προσανατολισμό στην ασφάλεια, την υγεία και την υγεία. συστήματα ποιότητας (Vinodkumar & Bhasi, 2010).

Πολλές μελέτες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι εταιρείες με χαμηλότερα ποσοστά ατυχημάτων χαρακτηρίζονταν από καλή εκπαίδευση για την ασφάλεια των εργαζομένων. Ως εκ τούτου, η εκπαίδευση σε θέματα ασφάλειας θεωρείται ως πρακτική διαχείρισης και η μέτρησή τους γίνεται με στοιχεία που σχετίζονται με την εκπαίδευση για νεοπροσληφθέντες υπαλλήλους, τη συζήτηση θεμάτων ασφάλειας σε εκπαιδευτικές συνεδρίες, την εκπαίδευση για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, την ενθάρρυνση για παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και την εκπαίδευση αξιολόγησης κινδύνου (Vinodkumar & Bhasi, 2010).

Και τέλος, οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι θεωρούν τη συμμετοχή τους σε θέματα πολύ σημαντική ενώ δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι από το βαθμό που τους επιτρέπεται να συμμετέχουν σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας. Η συμμετοχή των εργαζομένων και των κοινωνικών παραγόντων είναι απαραίτητη για τη δημιουργία ευνοϊκών και βέλτιστων συνθηκών που θα επιτρέψουν την επιθυμητή αλλαγή. Όχι μόνο παίζουν σημαντικό ρόλο στην

εξασφάλιση ότι οι δραστηριότητες υλοποίησης ταιριάζουν με τις ανάγκες και τις αξίες των ομάδων που συμμετέχουν στην παρέμβαση, αλλά βρίσκονται, επίσης, σε καλή θέση για να προβλέπουν και να αντιμετωπίζουν οποιαδήποτε πιθανή αντίσταση στην αλλαγή. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι οργανωτικές παρεμβάσεις συνήθως περιλαμβάνουν κάποιο είδος αλλαγής εντός του οργανισμού, η συμμετοχή των ενδιαφερομένων είναι απαραίτητη για να είναι σε θέση να διαχειριστούν αυτές τις αλλαγές και να αποφύγουν την αντίσταση (Mackay et al., 2004). Όσο μεγαλύτερη είναι η συμμετοχή και η εμπλοκή των ομάδων, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα επίτευξης μιας αίσθησης ιδιοκτησίας που μπορεί να οδηγήσει σε διαρκή και συνεχή δέσμευση. Οι ομάδες πρέπει να παίζουν ενεργό ρόλο στην αναγνώριση των αναγκών και των πόρων τους, στην επιλογή στρατηγικών και υπηρεσιών, στην παρακολούθηση και την παρακολούθηση των παρεμβάσεων και, τέλος, στην υποστήριξη της βιωσιμότητας της παρέμβασης (McVicar et al., 2013).

Εκτός από την ενθάρρυνση της συμμετοχής των ομάδων εργασίας, άλλες ομάδες (μέση και ανώτερη διοίκηση) μπορούν να βοηθήσουν στην απόκτηση της απαραίτητης υποστήριξης. Επιπλέον, είναι σημαντικό να διαπιστωθεί η προθυμία του οργανισμού να υιοθετήσει μια παρέμβαση και να εργαστεί προς την ενίσχυση της ικανότητάς τους να εφαρμόζουν τέτοια προγράμματα. Η διάθεση και η ετοιμότητα του οργανισμού για αλλαγή αναφέρεται στον βαθμό στον οποίο οι υπάλληλοι που υλοποιούν είναι ψυχολογικά και συμπεριφορικά προετοιμασμένοι να κάνουν τις αλλαγές στις οργανωτικές πολιτικές και πρακτικές που είναι απαραίτητες για να τεθούν σε εφαρμογή τα συστήματα υγιεινής και ασφάλειας σε έναν οργανισμό (Herrera-Sánchez et al., 2017).

6.1 Περιορισμοί της έρευνας

Η παρούσα έρευνα κατέληξε σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα, αλλά διακατέχεται και από περιορισμούς. Αρχικά, να αναφερθεί ότι το ερωτηματολόγιο ήταν αυτοσυμπληρούμενο και αυτό αποτελεί έναν περιορισμό. Επίσης, η έρευνα ήταν διαδικτυακή και αυτό συνεπάγεται ότι δεν μπορεί να είναι γνωστός ο αριθμός ανταπόκρισης στο ερωτηματολόγιο. Ακόμη, στο δείγμα δεν περιλαμβάνονται άτομα, τα οποία δεν έχουν πρόσβαση σε υπολογιστή ή δεν γνωρίζουν να χειρίζονται υπολογιστή ή δεν είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που διεξήχθη η έρευνα. Και τέλος, καθώς η δειγματοληψία ήταν μη πιθανοθεωρητική δεν μπορεί να γίνει αναγωγή των αποτελεσμάτων στον πληθυσμό.

6.2 Χρησιμοποίηση αποτελεσμάτων - Προτάσεις για την διεξαγωγή μελλοντικών ερευνών

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην χάραξη περιβαλλοντικής πολιτικής και σε μια προσπάθεια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των εργαζομένων των οργανισμών του δημοσίου στην περιβαλλοντική πολιτική και στην ασφάλεια και υγιεινή στον τομέα της εργασίας.

Η παρούσα έρευνα ανέδειξε αρκετές από τις προκλήσεις στην εφαρμογή των νόμων και κανονισμών, οι οποίες δυσχεραίνουν το έργο όλου του οργανισμού που εργάζονται οι συμμετέχοντες. Προτείνεται η δειγματοληψία σε ευρύτερο αριθμό εργαζομένων σε τομείς της Γενικής Κυβέρνησης καθώς και η διερεύνηση ανά τομέα όπως π.χ. Υπουργεία, ΟΤΑ α' και β' βαθμού, Οργανισμοί του δημοσίου ώστε να υπάρχουν αναλυτικότερα αποτελέσματα.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα: Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Acharya, A., Prakash, A., Saxena, P., & Nigam, A. (2013). Sampling: Why and How of it? *Indian Journal of Medical Studies*, 4(2), 330–333.

Alexander King (1979), *The Club of Rome A Case Study of Institutional Innovation*,
<https://doi.org/10.1179/030801879789801722>

Alexandra Korcheva (2023), *Basel Convention on the Control of Hazardous Wastes*, Encyclopedia of Sustainable Management, pp 235–239

Alli, B.O. (2008) *Fundamental Principles of Occupational Health and Safety*. 2nd Edition,
International Labour Office, Geneva

Anderson, E., & Durstine, J. L. (2019). Physical activity, exercise, and chronic diseases: A brief review. *Sports Medicine and Health Science*, 1(1), 3–10.
<https://doi.org/10.1016/j.smhs.2019.08.006>

Andrew Farmer, Michael Faure, Grazia Maria Vagliasindi (2017), *Environmental Crime In Europe*, Hart Publishing

Andrew Jordan, Tim Jeppesen (2000), *EU Environmental policy: adapting to the principle of subsidiarity?* [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0976\(200003/04\)10:2<64::AID-EET219>3.0.CO;2-Z](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0976(200003/04)10:2<64::AID-EET219>3.0.CO;2-Z)

Ardoin, N. M., Bowers, A. W., & Gaillard, E. (2020). Environmental education outcomes for conservation: A systematic review. *Biological Conservation*, 241, 108224.
<https://doi.org/10.1016/j.biocon.2019.108224>

Barbara Luppi, Francesco Parisi, Shruti Rajagopalan (2012). The rise and fall of the polluter-pays principle in developing countries. *International Review of Law and Economics Volume 32, Issue 1*, March 2012, Pages 135-144

- Bayram, M., Arpat, B., Ozkan, Y. Safety priority, safety rules, safety participation and safety behaviour: The mediating role of safety training. *Int. J. Occup. Saf. Ergon.* 2021, 1–11.
- Business Ethics: A European Review 9 (2):109-118 (2000)
- Christian Hey (2005), *EU Environmental Policies: A short history of the policy strategies*, EU environmental policy handbook
- Christoph Böhringer, Carsten Vogt (2004), *Economic and environmental impacts of the Kyoto Protocol*, <https://doi.org/10.1111/1540-5982.t01-1-00010>
- Clifford Amoako and Daniel Kweku Baah Inkoom (2018), *Urban Studies*
<https://doi.org/10.1177/0042098016686526>
- Coghlan, D., & Brydon-Miller, M. (2014). *The SAGE Encyclopedia of Action Research*. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446294406>
- De Vries, G. (2020). Public Communication as a Tool to Implement Environmental Policies. *Social Issues and Policy Review*, 14(1), 244–272. <https://doi.org/10.1111/sipr.12061>
- Dinh, L.T.T., Pasman, H., Gao, X., Mannan, M.S. (2012), *Resilience engineering of industrial processes: Principles and contributing factor*, Journal of Loss Prevention in the Process Industries, Volume 25, Issue 2, March 2012, Pages 233-241
- Dunlap R. & Jorgenson A. (2012), Environmental problems, 2.
<https://doi.org/10.1002/9780470670590.Wbeog174>
- Emanuela Orlando (2013), *The Evolution of EU Policy and Law in the Environmental Field: The EU, the US and Global Climate Governance* (pp.61-81), Chapter: 3, Publisher: Ashgate
- Emily Haas & Patrick L. Yorio (2016), Exploring the state of health and safety management system performance measurement in mining organizations,
<https://doi.org/10.1016/j.ssci.2015.11.009>

- Etikan, I. (2016). Comparison of Convenience Sampling and Purposive Sampling. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics*, 5(1), 1.
<https://doi.org/10.11648/j.ajtas.20160501.11>
- European Agency for Safety and Health at Work (EU-OHSA). (2012). *Mainstreaming OSH into business management*. <http://osha.europa.eu/en/publications/reports>
- Goldenhar & Sweeney (1996), "Facial Asymmetries in Hemifacial Microsomia, Goldenhar Syndrome, and Treacher Collins Syndrome", *Atlas of the Oral and Maxillofacial Surgery Clinics*.
- Heino, M., Puma, M.J., Ward, P.J., Gerten, D., Heck, V., Siebert, S. και Kummu, M. (2018). 'Two-thirds of global cropland area impacted by climate oscillations', *Nature Communications*, 9, σελ. 1257. DOI: 10.1038/s41467-017-02071-5.
- Henrik Selin, Stacy Vandever, Broader, Deeper and Greener (2015), *European Union Environmental Politics, Policies, and Outcomes*, [Annual Review of Environment and Resources](#) 40(1):150724171620008
- Herrera-Sánchez, I. M., León-Pérez, J. M., & León-Rubio, J. M. (2017). Steps to Ensure a Successful Implementation of Occupational Health and Safety Interventions at an Organizational Level. *Frontiers in Psychology*, 8, 2135.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02135>
- Hiral J. Jariwala, Huma S. Syed, Minarva J. Pandya, Yogesh M. Gajera (2017), "Noise Pollution & Human Health: A Review"
<https://doi.org/10.36953/ECJ.2015.16303>
- Idrisova, A. (2010). "Climate change impact on biodiversity and its implications for protected areas management: Case study of Dashtidjum Zakaznik, Tajikistan."
- IPCC. (2015). *Global Warming of 1.5 °C*. <https://www.ipcc.ch/sr15/>

- Isabel Njeri Ndegwa (2015), "Effects of Workplace Bullying on Employee Performance in the Civil Service in Kenya: A Case of the Ministry of Education, Science and Technology"
- Jordan, A., & Lenschow, A. (2010). Environmental policy integration: A state of the art review. *Environmental Policy and Governance*, 20(3), 147–158. <https://doi.org/10.1002/eet.539>
- Keith T. Maunders & Roger L. Burritt, 1991. "Accounting and Ecological Crisis," *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Emerald Group Publishing Limited, vol. 4(3), pages 1-1.
- Lamm, E., Tosti-Kharas, J., & King, C. E. (2015). Empowering Employee Sustainability: Perceived Organizational Support Toward the Environment. *Journal of Business Ethics*, 128(1), 207–220. <https://doi.org/10.1007/s10551-014-2093-z>
- Luis E. Sánchez & Peter Croal, (2012), Environmental impact assessment, from Rio-92 to Rio+20 and beyond, <http://doi.org/10.1590/S1414-753X2012000300004>
- M. PALEVIC, V. SPALEVIC, G. SKATARIC, B. MILISAVLJEVIC, Z. SPALEVIC, B. RAPAJIC, L. J. JOVANOVIC (2019), ENVIRONMENTAL RESPONSIBILITY OF MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION AND CANDIDATE COUNTRIES, *Journal of Environmental Protection and Ecology* 20 , No 2 , 886–895
- MacKay *, C. J., Cousins, R., Kelly, P. J., Lee, S., & McCaig, R. H. (2004). 'Management Standards' and work-related stress in the UK: Policy background and science. *Work & Stress*, 18(2), 91–112. <https://doi.org/10.1080/02678370410001727474>
- Martin O'Connor (1997), *The internalisation of environmental costs: implementing the Polluter Pays principle in the European Union*, pp 450-482, *International Journal of Environment and Pollution* Vol. 7, No. 4
- Maya Negev, Yaakov Garb, Roni Biller, Gonen Sagy, and Alon Tal (2010). Environmental Problems, Causes, and Solutions: An Open Question, *THE JOURNAL OF ENVIRONMENTAL EDUCATION*, 41(2), 101–115.

- McVicar, A., Munn-Giddings, C., & Seebohm, P. (2013). Workplace stress interventions using participatory action research designs. *International Journal of Workplace Health Management*, 6(1), 18–37. <https://doi.org/10.1108/17538351311312303>
- Michael Zammit Cutajar (2004), *Special Feature on the Kyoto Protocol Reflections on the Kyoto Protocol— Looking Back to See Ahead*, International Review for Environmental Strategies Vol. 5, No. 1, pp. 61 – 70
- Miller, P., & Haslam, C. (2009). Why employers spend money on employee health: Interviews with occupational health and safety professionals from British Industry. *Safety Science*, 47(2), 163–169. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2008.04.001>
- Nilsson, M., Eklund, M., & Tyskeng, S. (2009). Environmental Integration and Policy Implementation: Competing Governance Modes in Waste Management Decision Making. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 27(1), 1–18. <https://doi.org/10.1068/c0794j>
- Okka Lou Mathis, Michael Rose, Jens Newig, Steffen Bauer (2022), *Toward the sustainability state? Conceptualizing national sustainability institutions and their impact on policy-making*, <https://doi.org/10.1002/eet.2032>
- P. Zoogman, X. Liu, R.M. Suleiman, W.F. Pennington, D.E. Flittner, J.A. Al-Saadi, B.B. Hilton, D.K. Nicks, M.J. Newchurch, J.L. Carr, S.J. Janz, M.R. Andraschko, A. Arola, B.D. Baker, B.P. Canova, C. Chan Miller, R.C. Cohen, J.E. Davis, M.E. Dussault, D.P. Edwards, J. Fishman, A. Ghulam, G. González Abad, M. Grutter, J.R. Herman, J. Houck, D.J. Jacob, J. Joiner, B.J. Kerridge, J. Kim, N.A. Krotkov, L. Lamsal, C. Li, A. Lindfors, R.V. Martin, C.T. McElroy, C. McLinden, V. Natraj, D.O. Neil, C.R. Nowlan, E.J. O'Sullivan, P.I. Palmer, R.B. Pierce, M.R. Pippin, A. Saiz-Lopez, R.J.D. Spurr, J.J. Szykman, O. Torres, J.P. Veefkind, B. Veihelmann, H. Wang, J. Wang, K. Chance, (2017), Tropospheric emissions: Monitoring of pollution (TEMPO), *Journal of Quantitative Spectroscopy & Radiative Transfer* 186, 17-39

Parker, C., Scott, S., & Geddes, A. (2020). Snowball Sampling. *Research Methods Foundations*.

<https://doi.org/10.4135/>

Peter L. Lallas (2001), *The Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants*, Cambridge University Press

Peter N. King & Hideyuki Mori, (2007), *The Development of Environmental Policy*, International Review for Environmental Strategies, Vol. 7, No. 1, pp. 7 – 16

Peters, A. (2017). The refinement of international law: From fragmentation to regime interaction and politicization. *International Journal of Constitutional Law*, 15(3), 671–704.

<https://doi.org/10.1093/icon/mox056>

Qaddoumi, A., & Hashweh, Z. (2022). *Why long-term policymaking matters for sustainable growth*. <https://www.pwc.com/m1/en/blog/why-long-term-policymaking-matters-for-sustainable-growth.html>

R. Bruce Hull, David Richert, Erin Seekamp, David Robertson & Gregory J. Buhyoff (2003), *Understandings of Environmental Quality: Ambiguities and Values Held by Environmental Professionals*, Volume 31, pages 0001–0013

Radoslav Dimitrov, Jon Hovi, Detlef F. Sprinz, Håkon Sælen, Arild Underdal (2019), *Institutional and environmental effectiveness: Will the Paris Agreement work?*, <https://doi.org/10.1002/wcc.583>

Raineri, N., & Paillé, P. (2016). Linking Corporate Policy and Supervisory Support with Environmental Citizenship Behaviors: The Role of Employee Environmental Beliefs and Commitment. *Journal of Business Ethics*, 137(1), 129–148. <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2548-x>

Rozental, A., Boettcher, J., Andersson, G., Schmidt, B., & Carlbring, P. (2015). Negative Effects of Internet Interventions: A Qualitative Content Analysis of Patients' Experiences with

Treatments Delivered Online. *Cognitive Behaviour Therapy*, 44(3), 223–236.

<https://doi.org/10.1080/16506073.2015.1008033>

Sherman, J., Smith, A. and Taylor, B. (2019). *Workplace Environmental Policies and Safety Measures*. New York: Oxford University Press.

Skenderovic Ibro, Suad Bećirović, Bećir Kalač (2015), “Environmental pollution and waste management”, *Balkan Journal of Health Science*, 2-10.

Sotiropoulos, D. A. (2004). Southern European Public Bureaucracies in Comparative Perspective. *West European Politics*, 27(3), 405–422. <https://doi.org/10.1080/0140238042000228077>

Stefan G. Hofmann και Angelina F. Gómez, (2017), "Mindfulness-Based Interventions for Anxiety and Depression", *Psychiatric Clinics of North America*.

Tappura, S., Sievänen, M., Heikkilä, J., Jussila, A., & Nenonen, N. (2015). A management accounting perspective on safety. *Safety Science*, 71, 151–159.

<https://doi.org/10.1016/j.ssci.2014.01.011>

Tokar Brian, (2013) Toward Climate Justice // Perspectives On The Climate Crisis And Social Change, Εκδόσεις ANTIFONH,

Trevor A. Kletz (1985), "An Engineer's View of Human Error"

Tuomo Takala & Paul Pallab (2000) “Individual, Collective and Social Responsibility of the Firm”

U.S. Rawat & N.K. Agarwal (2015), *Biodiversity: Concept, threats and conservation*

United Nations. (χ.χ.). *The Paris Agreement*. Ανακτήθηκε 5 Μάιος 2024, από

<https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

Vinodkumar, M. N., & Bhasi, M. (2010). Safety management practices and safety behaviour: Assessing the mediating role of safety knowledge and motivation. *Accident Analysis & Prevention*, 42(6), 2082–2093. <https://doi.org/10.1016/j.aap.2010.06.021>

- Wei Ouyang, Xiang Gao, Peng Wei, Bing Gao, Chunye Lin & Fanghua Hao (2017), *A review of diffuse pollution modeling and associated implications for watershed management in China*, Journal of Soils and Sediments, Volume 17, pages 1527–1536
- Weilin Liao, Angela J. Rigden, Dan Li (2018), *Attribution of Local Temperature Response to Deforestation*, <https://doi.org/10.1029/2018JG004401>
- Wijen, F., K. Zoeteman and J. Pieters (2005), *A Handbook of Globalisation and Environmental Policy*, Cheltenham, U.K: Edward Elgar Publishing Limited.
- Worksafe BC (2013), <https://www.worksafebc.com/en/resources/about-us/annual-report-statistics/2013-stats?lang=en>
- World Health Organization. (2010). Global recommendations on physical activity for health. *Recommandations mondiales sur l'activité physique pour la santé*, 58.
- Βαρουξή, Χ. (2016). *Η γυναικεία υπαλληλία του δημόσιου τομέα και η δύσκολη συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής*. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
- Θεοδωράκης, Ν. (2013). *Περιβαλλοντική πολιτική και εργασιακή ασφάλεια*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- ΟΟΣΑ (2001), https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2007/02/human-capital_g1gh7c78/9789264029095-en.pdf
- Φλογαίτη, Ε. (2011). *Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία*, Εκδόσεις Πεδίο, 32-33

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Η παρούσα έρευνα εκπονείται στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας με θέμα «Διερεύνηση των κανόνων περιβαλλοντικής πολιτικής και υγιεινής – ασφάλειας στο τομέα της εργασίας σε φορείς της δημόσιας διοίκησης καθώς και της κατανόησης και της εφαρμογής τους από τους εργαζόμενους» στο Πανεπιστήμιο _____. Παρακαλώ θερμά για τη συμπλήρωσή του, η οποία θα διαρκέσει λιγότερο από 20 λεπτά. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και η συμμετοχή σας είναι εθελοντική και μπορείτε να σταματήσετε τη συμπλήρωσή του οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμήσετε.

Με εκτίμηση

Α ΤΜΗΜΑ: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο

ΑΝΔΡΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΑ

2. Ηλικία

Έως 29		
30 - 39		
40 – 49		
50 – 59		
60+		

3. Επίπεδο εκπαίδευσης

Υποχρεωτική εκπαίδευση	
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	
Μεταλυκειακή εκπαίδευση	
Τριτοβάθμια εκπαίδευση	
Κάτοχος Μεταπτυχιακού	
Κάτοχος Διδακτορικού	

4. Σημειώστε που εργάζεστε

Κεντρική Κυβέρνηση – Νομ.Πρόσωπα Κεντρικής Κυβέρνησης & Δημ. Επιχειρήσεις	
Δημόσια Νοσοκομεία	
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) & Εποπτευόμενοι Φορείς τους	
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)	

Β ΤΜΗΜΑ: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η επίδραση των νόμων και κανονισμών στην περιβαλλοντική πολιτική των δημοσίων οργανισμών. Σημειώστε πόσο συμφωνείται με κάθε μία από τις παρακάτω δηλώσεις με το 1 να δηλώνει καθόλου και το 5 πάρα πολύ

		1	2	3	4	5
1	Πόσο σημαντική είναι η επίδραση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στις δραστηριότητες και τις πολιτικές του δημόσιου οργανισμού σας					
2	Σε ποιο βαθμό οι περιβαλλοντικοί νόμοι και κανονισμοί καθορίζουν τη στρατηγική του δημόσιου οργανισμού σας όσον αφορά την περιβαλλοντική προστασία					
3	Πόσο ανταποκρίνεται ο δημόσιος οργανισμός σας στις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας					

4	Πώς αξιολογείτε τη συνεισφορά της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στη βελτίωση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης στον δημόσιο οργανισμό σας					
5	Σε ποιο βαθμό η περιβαλλοντική νομοθεσία έχει συζνεπάγει αλλαγές στην πολιτική λήψη αποφάσεων του δημόσιου οργανισμού σας					
6	Πώς αξιολογείτε το επίπεδο συμμόρφωσης του δημόσιου οργανισμού με την περιβαλλοντική νομοθεσία					
7	Πόσο εφικτό είναι για τον δημόσιο οργανισμό σας να συμμορφωθεί με τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές					
8	Σε ποιο βαθμό οι περιβαλλοντικοί νόμοι και κανονισμοί έχουν θετική επίδραση στις περιβαλλοντικές πρακτικές του δημόσιου οργανισμού σας					
9	Πόσο σημαντικό θεωρείτε ότι είναι να υπάρχει συνεργασία μεταξύ του δημόσιου οργανισμού σας και των αρμόδιων αρχών για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας					

Προκλήσεις στην εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και τρόποι αντιμετώπισης

Σημειώστε πόσο συμφωνείται με κάθε μία από τις παρακάτω δηλώσεις με το 1 να δηλώνει καθόλου και το 5 πάρα πολύ

		1	2	3	4	5
1	Πόσο δύσκολο θεωρείτε ότι είναι για τον δημόσιο οργανισμό σας να συμμορφωθεί με τους περιβαλλοντικούς νόμους και κανονισμούς					
2	Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε ότι είναι οι προσπάθειες για την επίλυση των περιβαλλοντικών προκλήσεων από τον δημόσιο οργανισμό σας					
3	Πόσο συχνά συνεργάζεται με άλλους δημόσιους οργανισμούς ή αρμόδιους φορείς για θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής					
4	Πώς αξιολογείτε τη συνεργασία με άλλους δημόσιους οργανισμούς ή αρμόδιους φορείς ως προς την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων					
5	Πώς αξιολογείτε την υποστήριξη που λαμβάνετε από την κοινότητα ή τους πολίτες σχετικά με τις προσπάθειές σας για περιβαλλοντική προστασία					

Ποια είναι τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζει ο δημόσιος οργανισμός σας στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών νόμων και κανονισμών;

Έλλειψη χρηματοδότησης
Ανεπαρκής κατάρτιση του προσωπικού
Πολυπλοκότητα της νομοθεσίας
Αντίσταση από εσωτερικούς φορείς
Άλλο

Αν σημειώσατε άλλο παρακαλώ προσδιορίστε

.....

Ποιο ρόλο θεωρείτε ότι πρέπει να διαδραματίζει ο δημόσιος οργανισμός στη διαμόρφωση της στρατηγικής για την περιβαλλοντική προστασία στην κοινότητά σας; (Γράψτε σύντομα την άποψή σας)

.....

.....3.....

.....

Γ ΤΜΗΜΑ: ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Αποτελεσματικότητα πρακτικών υγιεινής και ασφάλειας

Σημειώστε το βαθμό συμφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις.

Λάβετε υπόψη ότι ένα 1= καθόλου/ποτέ και 5 = πολύ/πάντα

		1	2	3	4	5
1	Η διοίκηση αναφέρει θέματα υγιεινής και ασφάλειας στις συναντήσεις					
2	Η διοίκηση επικοινωνεί τους στόχους και τους σκοπούς των προγραμμάτων υγιεινής και ασφάλειας					
3	η διοίκηση εμπλέκεται ενεργά σε δραστηριότητες σχετικές με την υγιεινή και την ασφάλεια;					
4	η διοίκηση δείχνει αληθινό ενδιαφέρον για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων					
5	Η διοίκηση αντιμετωπίζει αποτελεσματικά της αναφορές για επικίνδυνες καταστάσεις					
6	Η διοίκηση ελέγχει συχνά τις πολιτικές και τις διαδικασίες για την υγιεινή και ασφάλεια					

7	Η διοίκηση παρέχει τακτική εκπαίδευση και επιμόρφωση στους εργαζόμενους για θέματα υγιεινής και ασφάλειας					
8	Η διοίκηση διενεργεί επιθεωρήσεις στους χώρους εργασίας για να διασφαλίσει την τήρηση των προτύπων υγιεινής και ασφάλειας					
9	Νιώθετε ικανοποιημένος/η από την δέσμευση της διοίκησης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας					

Συμμετοχή των υπαλλήλων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας

Σημειώστε το βαθμό συμφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις.

Λάβετε υπόψη ότι ένα 1= καθόλου/ποτέ και 5 = πολύ/πάντα

		1	2	3	4	5
1	Η γνώμη σας είναι σημαντική για ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας					
2	Αναφέρετε συχνά επικίνδυνες καταστάσεις ή συμπεριφορές στο χώρο εργασίας σας					
3	Είστε ικανοποιημένοι από την ανταπόκριση της διοίκησης στις αναφορές σας για επικίνδυνες καταστάσεις					
4	Λαμβάνετε εκπαίδευση σχετικά με την υγιεινή και την ασφάλεια					
5	Ενημερώνεστε για τις πολιτικές και τις διαδικασίες υγιεινής και ασφάλειας στον χώρο εργασίας σας					
6	Η συμμετοχή των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας είναι σημαντική για την επιτυχία των προγραμμάτων					
7	Η ενεργή συμμετοχή σας σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας επηρεάζει την προσωπική σας ασφάλεια και υγεία στην εργασία					
8	Είστε ικανοποιημένοι από τις ευκαιρίες που έχετε για να συμβάλλετε στη βελτίωση των πρακτικών υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας σας;					

9. Πως πιστεύετε ότι θα μπορούσε να βελτιωθεί η υγιεινή και ασφάλεια στο χώρο εργασίας σας;
(γράψτε σύντομα την απάντησή σας)

.....

.....

.....

.....